БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 163(5055) Вторник Августын 13 1946 он

Сэн 20 мүнгэн

Партийна эхин организацинууд арад зониие үнэхөөрөө толгойлон ударидагшад байха ёһотой. Колхозно партийна эхин организацинууд болбол малдаа тэжээлэй бата бэхи база байгуулха ба таряа хуряалгые эрхим һайнаар үнгэргэхэ хэрэгтэ бии бүхы арга-боломжоёо хүсэд дүүрэн хэрэглэхэ уялгатай.

Партийна эхин организацинуудта үдэр бүри туһалха

Манай областной партийна организациин составта һүүлэй жэлнүүдтэ ехэхэн һэлгэлтэнүүд болоо. Партийна эхин организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдөөр олон тооной залуу коммунистнууд дэбжүүлэгдэһэн байха юм. Эдэнэрэй олонхинь өөһэдынгөө хүндэтэ үүргэнүүдые бэелүүлхэ талаар дүй дүршэл багатай байнад.

Тиин, эдэнэр хадаа Ленин-Сталинай партиин хэрэгтэ үнэн сэхэ байжа, дайн сэрэгэй жэлнүүдтэ өөһэдынгөө хүдэлмэридэ тохёолдоһон хүшэр хүндэ байдалнуудые дайшалхыгаар усадхахаһаа гадна, эрэгтэй эмэгтэй колхознигуудые политическээр хүмүүжүүлжэ, имагта илалтын зам тээшэ зоригжуулһан байгаа.

Колхозно партийна эхин организацинуудай олонхи секретарьнууд өөһэдынгөө практическа хүдэлмэри дээрэ ехэхэн амжалтануудые туйлаба. Большевистскэ парти ба Советскэ правительствын шиидхэбэринүүдые нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхын түлөө ба колхозуудаа ажахын ба эмхидхэлэй талаар бүхэжүүлхын түлөө үнэн зүрхэнһөө, хамаг бүхы хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр гаргажа хүдэлмэрилһэн ба хүдэлмэрилжэшье байна.

Манай областной партийна организацида 1.052 партийна эхин организаци тоологдоно. Эдэнэрэй секретарьнуудайнь 334 хүн 6 һарын туршада секретаряар хүдэлмэрилжэ байнад. 268 хүн нэгэ жэлэй туршада хүдэлмэрилнэ. Партийна эхин организацинуудай секретарьнуудһаа 570 хүн бага һургуулитай байна. Тиимэһээ эдэнэр хадаа партиин айкомуудай зүгһөө үдэр бүри туһаламжа ба заабаринуудые хүлеэжэ байна гээшэ. Эрдэм ном бага мэдэшье байбашье, эдэнэр хадаа ажал хүдэлмэреэ һайнаар ябуулжа, шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлаха нэгэн һэдэлэнтэйгөөр хүдэлмэрилнэд.

ВКП(б)-гэй айком ба райкомууд болбол партийна эхин организацинуудай хүдэлмэридэ үдэр бүри туһаламжа ба заабари үгэжэ, тэдэнэйе парти ба правительствын шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтын тэмсэлдэ хүмүүжүүлхэ үүргэтэй. 1946—1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табан жэлэй түсэбэй амжалтатайгаар дүүргэлтэдэ ажаүйлэдбэриин предприятинуудай, колхоз, совхоз, МТС болон эмхизургаануудай дэргэдэхи партийна эхин организацинууд, тэрэнэй гэшүүд ехэхэн түргэ дүүргэхэ байһанинь хэндэшье элитэ.

Ушар иимэһээ ВКП(б)-гэй айкомуудай секретарьнууд, таһагуудые даагшад ба инструкторнууд болбол партийна эхин организацинуудай секретарьнуудта үдэр бүри туһаламжа ба заабари үгэхэһөө гадна, тэдэнэрэй хүдэлмэриие мүнөө үеын орһон байдалай эрилтын ёһоор шэнэдхэн табиха ёһотой.

Теэд, партиин зарим айкомууд энэ талаар тон хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Жэшээлхэдэ, ВКП(б)-гэй Прибайкальска ба Ториин айкомууд хадаа партийна эхин организацинуудта үдэр бүриин туһаламжа үзүүлнэгүй. Партийна суглаануудые үнгэргэхэ, партийна организациин даалгаһан даалгабаринуудые дүүргэлтэ болгоходонь залуу коммунистнуудта халуун туһаламжа үзүүлхэ гэхэ гү, али партийна даалгабариие хэрэгээр бэелүүлжэ байһаниинь шалгажа үзэхэ, партийна эхин организацинуудай секретарьнуудта заабари үгэхэ гэхэ мэтын асуудалнуудые анхаралдаа абадаггүй байха юм.

Тус айкомуудай секретарьнууд нүхэд Стрельников ба Иванов гэгшэд партийна эхин организацинуудта ямар хүдэлмэри хэгдэжэ байһаниие мэдэдэггүй һуудаг заншалтай.

Мүн энэ айкомуудай бусадшье хүдэлмэрилэгшэд партийна эхин организацинуудай хүдэлмэридэ үдэр бүри туһаламжа үзүүлхэ хэрэгые формальнаар ябуулнад. Партийна суглаае һара бүхэндэ үнгэргэхэ, суглаан дээрээ шиидхэбэри баталжа абаха, коммунистнууд бүхэн партийна организациһаань али нэгэн даалгабари абаха ёһотой гэжэ хэлэхэһээ ондоо бодото юумэ эдэнэр хэдэггүй байнабшуу.

Эгээл иимэһээ энэ аймагуудай олонхи партийна эхин организацинуудаар партийна суглаанууд болоходоо, гансахан лэ партиин айкомуудай пленумэй ба партийна активай дүн тухай асуудал зүбшэн хэлсэдэг заншалтай болошоо. Өөрынгөө колхозой, МТС-эй, совхозой, ажаүйлэдбэриин предприятиин ба эмхи зургаануудай доторой байдал тухай гэхэ гү, али эдэнэрэй хүдэлмэриие һайжаруулха тухай гэһэн шухала асуудал эзэн шэнгеэр зүбшэн хэлсэдэггүй байдаг байна. Теэд, партийна суглаан дээрэ абтаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые саг болзор соонь шалгадаггүй юм. Тиимэһээ коммунистнуудые большевистскээр хүмүүжүүлхэ һургуули болохо партийна суглаанууд идейно-политическэ дээдэ хэмжээндэ үнгэргэгдэнэгүй.

Хэрбээ партийна эхин организацинуудаар партийно-политическэ хүдэлмэриие бодото дээрэнь һайжаруулха гээ юм һаа, түбхын түрүүндэ, партийна суглаануудые идейно-политическэ дээдэ хэмжээндэ үнгэргэхэ ёһотойбди. Партийна суглаануудые идейно дээдэ хэмжээндэ үнгэргэжэ, бүхы коммунистнуудые эмхитэйгээр, жаяг заршамтайгаар хүдэлмэрилдэг ба суглаан дээрээ баталжа абаһан шиидхэбэринүүдэйнгээ дүүргэлтые саг үргэлжэ шалгажа байдаг болгохо гээшэ партийна эхин организацинуудай ба партиин айкомуудай хүтэлбэрилэгшэдэй арюун уялга мүн.

Партийна эхин организацинуудай секретарьнуудай идейно-политическэ хэмжээе дээшэлүүлхэ тухай асуудал тон ехэ удхашанартай байна. Тиимэһээ ВКП(б)-гэй айкомууд, тэрэнэй пропаганда ба агитациин таһагай хүдэлмэрилэгшэд энэ талаар ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри хэжэ, партийна эхин организацинуудай секретарьнуудай политическэ һуралсалдань ехэхэн туһаламжа үзүүлхэ үүргэтэй байна.

ВКП(б)-гэй зарим айкомууд хадаа колхозуудай правлениин түрүүлэгшэнүүдые айкомдоо түргэ-түргэнөөр татажа, ажал хүдэлмэри тухайнь һонирхохо зуураа, тодо һонор заабаринуудыешье үгэдэг байна. Зүгөөр партийна эхин организацинуудай секретарьнуудые гансахан лэ партиин айкомой пленумдэ гү, али партийна активай суглаанда уридаг заншалтай айкомууд олон байха. Энэ хэндэшье хэрэггүй заншал мүн. Юундэб гэхэдэ, партийна эхин организацинуудай секретарьнууд болбол колхозой түрүүлэгшэ, МТС, совхоз болон ажаүйлэдбэриин предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй точ адлихан харюусалгатай байна гээшэ.

Парти ба правительствын шиидхэбэринүүдые дүүргэлтэ болгохо талаар партийна эхин организацинууд хадаа ВКП(б)-гэй айкомуудай гол тулгууринь болоно. Тиимэһээ эдэнэрэй хүдэлмэридэ үдэр бүри туһаламжа үзүүлхэ зайлашагүй болоно.

Илангаяа мүнөө үедэ—үбһэ ба таряа хуряалгын хүдэлмэринүүдэй ябуулагдажа байһан энэ харюусалгатай үедэ—партийна эхин организацинуудта бодото хүтэлбэри, туһаламжа үзүүлхэ гээшэ шиидхэхы удхашанартай байһыень мартажа болохогүй.

Набшаһата тэжээл бэлэдхэнэ

Үбһэ хуряалгын эхилһээ урда тээ Тарбагатайн аймагай Калининай нэрэмжэтэ хүдөө ажалай артелиин комсомолецүүд тусхайта уялгануудые абажа, социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон байха юм. Мүнөө болоходо эдэ комсомолецүүд хүдөө хүсэд хүрэжэ байна. Комсомолецүүд ба залуушуул үбһэ сабшалгада хабаадалсахаһаа гадна, хэдэн удаа воскресник эмхидхэжэ набша намаа мэтые элбэг дэлбэгээр суглуулна. Һаянай эмхидхэгдэһэн воскресингтэ хабаадалсагшадай хүсөөр 30 гаран процент набшаһата тэжээл бэлэдхэгдээ.

Энэ хүдэлмэридэ хабаадагшадай дундаһаа нүхэд Ревцов, Лемешева гэгшэд илангаяа шалгарна.

ВКП(б)-гэй Обкомдо

Колхозуудаар үбһэ тэжээл бэлэдхэлые ВКП(б)-гэй Хориин айкомой ямараар хүтэлбэрилжэ байһан тухай

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой бюро болбол Хориин аймагай колхозуудаар үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ тон хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байна гэжэ тэмдэглэбэ.

Байгша оной августын 5-ай мэдээгээр 6169 гектар талмай сабшагдаһан гү, али түсэбынь 19,2 процент дүүргэгдэһэн; 16161 центнер үбһэн һүрилэгдэһэн гү, али түсэбынь 4,6 процент дүүргэгдэһэн; аймагай 20 колхозуудай миил 5-нь силос даралгада ороод, оройдоо 426 тонно бэлэдхэһэн байха юм. Аймагай колхозууд аяар мүнөө хүртэр үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ шухала хэрэгтэй хүдэлмэришэ хүсэн ба машина зэмсэгые түсэбэй ёһоор гаргаадүй байба.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэлэй иимэ ехээр унжагайржа байһан болобошье, ВКП(б)-гэй Хориин айкомой бюро ба тэрэнэй нэгэдэхи секретарь нүхэр Борсоев үбһэ хуряалга дээрэ тохёолдоһон иимэ ушар байдалые заһан абаха ба үбһэ бэлэдхэхэ, силос дараха хүдэлмэринүүдые бодотоор эмхидхэхэ ябадалые хангаха тушаа шанга хэмжээнүүдые абаагүй байха юм.

Үнгэрхэдөө ВКП(б)-гэй айком ба аймагай гүйсэдхэхэ комитет болбол ургаса ногоон муу гэһэн харша замда орожо, БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй Обкомоор баталагдаһан үбһэ хуряалгын түсэбые багадхажа, үбһэ хуряалгын ябасые эмхигүй болгон, өөрөө бүтэхэ ябадалда найдажархиһан байдал гаргаба.

Аймагай колхозуудаар үбһэ хуряалгада ябагшадай ажал хүдэлмэри һайнаар эмхидхэгдээгүй байха юм. Байгуулагдаһан нормонуудаа дүүргэдэггүй баримтанууд саг үргэлжэ үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, гар хажуураар 0,50 гектарай орондо, үдэр бүри дунда зэргээр 0,20 га сабшагдадаг байна. Мүн 3,5—4 гектарай орондо, сенокосилкаар 2—2,5 га сабшагдана. Кировэй, Үдын сомоной Сталинай, Чапаевай, Ленинэй, Калининай нэрэмжэтэ колхозуудаар колхознигуудай үйлэдбэриин бүтээсэ илангаяа бага байха юм. Үдэрэй нормонуудай дүүргэлтэ хэнээршье шалгагдадаггүй байна. Колхозуудаар ажалай жаяг заршам һулаар табигданхай туладань колхознигууд хүдэлмэридөө үглөөгүүр орой гарадаг, үдэшэнь эртэ ородог байха юм.

ВКП(б)-гэй айком ба партийна эхин организацинууд үбһэ хуряалга ба силос даралга дээрэ хүдэлмэрилжэ байгшадай дунда социалистическэ мүрысөө бодотоор эмхидхэхэ ябадал хангаагүй байна. Мүн түрүүшүүлэй хүдэлмэриин дүй дүршэлые харуулха ба бүгэдын шадабари болгохо ябадал муугаар эмхидхэгдэһэн байха юм. Ханын газетэ, показателиин доска, «дайшалхы хуудаһанууд» олохон колхоз, бригадануудаар бии болгогдоодүй байһаар. Бригаданuудта үгтэһэн агитаторнууд энэ гэхэ хүдэлмэри ябуулнагүй.

«Республикын колхозуудаар үбһэ хуряалга ба тэжээл силосоолхо тухай» БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болон ВКП(б)-гэй Обкомой бюрогой байгша оной июниин 19-эй тогтоолой ёһоор үбһэ хуряалга ба силос даралгада хабаадаһан колхознигуудта ажалай нэмэлтэ түлбэри олгохо тухай ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулагданагүй, энэ тогтоол дүүргэгдэнэгүй. Аймагай колхозууд түрүүшүүлдэ ажалай нэмэлтэ түлбэриие үбһөөр үгэнгүй, тэжээл бэлэдхэлые амжалтатайгаар үнгэргэхэ ябадалда һаад түбэг ушаруулна. Энэ хадаа тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ колхознигуудай бултадаа гараагүй ба тэдэнэй үйлэдбэриин бүтээсын бага байһанай шалтагаан бололсожо үгэнэ.

Тэжээл бэлэдхэхэ түсэбые дүүргэхэ хэрэгтэ аймагай партийна организациие элсүүлхын орондо, элдэб янзын үндэһэгүй баримтануудые дурдан, үбһэ тэжээл бэлэдхэлые үнгэргэхэ асуудалда горьтойхон алдуу гаргаһан байна гэжэ ВКП(б)-гэй Хориин айкомой секретарь нүхэр Борсоевые ВКП(б)-гэй Обкомой бюро тусгаар тэмдэглэбэ.

Тиин, ВКП(б)-гэй Обкомой бюро болбол БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй Обкомоор байгуулагдаһан үбһэ хуряалгын түсэбые өөрөө мэдэжэ багадхаһан, аймагай колхозуудаар тэжээл бэлэдхэлые үнгэргэхэ хүдэлмэриие хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилһэнэй, үбһэ хуряалга ба тэжээл силосолхо темпые шангадхаха тушаа шухала хэмжээнүүдые абаагүй байһанайнь түлөө ВКП(б)-гэй Хориин айкомой секретарь нүхэр И. В. Борсоевто выговор соносхобо. Мүн ВКП(б)-гэй Обкомой бюро болбол хэрбээ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбые аймаг дотороо дүүргэхэ ябадал хангаха талаар шиидхэхы хэмжээнүүдые абаагүй һаань, партийна шанга харюусалгада хабаадуулагдаха байһан тухайнь нүхэр Борсоевто дурадхаба.

ВКП(б)-гэй Обкомой бюро болбол республикын Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй Обкомой бюрогой байгша оной июниин 19-эй тогтоолтой зохилдуулан, тэжээл бэлэдхэхэ гүрэнэй түсэбые колхоз бүхэндэ дары дахяад хүргэхые Хориин аймгүйсэдком ба ВКП(б)-гэй айкомые уялгалаа.

Үбһэ хуряалга, силос даралгын ябасые шангадхаха бүхы хэмжээнүүдые абажа, тэжээл бэлэдхэхэ талаар байгуулагдаһан түсэбые колхоз бүхэнөөр дүүргүүлхын зорилгоор, үбһэ сабшалга, силос даралга, набшаһата тэжээл суглуулгада хабаадажа байһан бүхы колхознигуудта хүдэлмэришэ үдэрые хүсэд хэрэглүүлэн, үдэрэйнгөө нормонуудые дүүргэхэ, гараар сабшажа байһан колхознигуудые ондоо хүдэлмэридэ хэрэглэнгүй, тэдэнэрые бүри олошоруулхатаяа хамта, бүхы сенокосилкануудые хуряалгада гаргаха ябадал хангахыень ВКП(б)-гэй Хориин айком ба аймгүйсэдкомые уялгалһан байна.

Тэрэшэлэн хэһэн хүдэлмэриин шанарые һайнаар шалгажа, сабшагдаһан талмай, һүрилэгдэһэн үбһэ ба дараһан силосые саг соонь тушаажа абаха, жэжэ малай (хонин ба ямаан) толгой бүхэндэ нэгэ центнерһээ бага бэшээр хараалан набшаһата тэжээл бэлэдхэлгые эмхидхэхэ, үбһэ сабшаха талмайе бэдэрхэ ба шэнэ газарнуудые (ойн соорхой, залууг ба бусад) бэдэрэн олохо хэмжээнүүдые үнгэргэхыень аймагай гүйсэдком, ВКП(б)-гэй айкомые уялгалба.

Мүн ВКП(б)-гэй Обкомой бюро болбол үбһэ хуряалга, силос даралга ба набшаһата тэжээл бэлэдхэл дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан колхознигуудай дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, колхоз бүхэнөөр показателиин доскануудые эмхидхэхэ, «дайшалхы хуудаһануудые» таһалгаряагүйгөөр гаргаха, хөөрэлдөө, элидхэлнүүдые үнгэргэхэ, газетэнүүдые уншаха, БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй Обкомой бюрогой 1946 оной июниин 19-эй тогтоолоор байгуулагдаһан ажалай нэмэлтэ түлбэриие колхознигуудта зүбөөр гаргажа үгэхэ, тэрээн тухай колхознигуудта ойлгуулжа үгэхэ ябадал эмхидхэхыень ВКП(б)-гэй айкомые уялгалба.

Культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие һайжаруулха

Һаяхан БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет Түнхэнэй аймагай культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие эрхилхэ таһагые даагша нүхэр Андыковай тоосоото элидхэл соносоод, тус аймаг соо культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри хангалтагүйгөөр эмхидхэгдээ гэжэ тоолобо.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй «Уншалгын байшан, хүдөөгэй ба колхозой клубуудай, аймагай соцкультурын байшангуудай хүдэлмэриие һайжаруулха хэмжээ-ябуулганууд тухай» 1945 оной мартын 3-да ба «Хабарай тарилгада бэлэдхэл ба тэрэниие үнгэргэлгэтэй дашарамлуулжа уншалгын байшан, хүдөөгэй ба колхозой клубуудай хүдэлмэриин ниитын харалга үнгэргэхэ тухай» 1946 оной мартын 20-до гаргагдаһан тогтоолнуудые гүйсэд дүүргэхын тула Түнхэнэй аймагай культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие эрхилхэ таһаг ямаршье хэмжээ абаагүй байна. Тиимэһээ аймаг соохи культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэри һайжаруулжа шадагдаагүй байха юм.

Хэдэн олон уншалгын байшангууд, колхозой клубууд ба библиотекэнүүд муугаар хүдэлмэрилнэ. Научно-гэгээрэлэй пропаганда ниитэ зоной дунда тон һулаар табигданхай. Түсэбэй ёһоор научно-гэгээрэлэй темээр 108 лекци уншагдаха байһан аад, зүбхэн 29 лекци уншагдаба. Агрономическа ба зоотехническэ пропаганда, мүн тэрэшэлэн СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа пропаганда огто ябуулагдадаггүй байна.

Аймагай культурно-гэгээрэлэй таһаг аймагайнгаа культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудые бэлэдхэлтэй кадраар хангахын тула зохихо хэмжээ абаагүй. Олонхи уншалгын байшангуудые даагшад доодо һургуулитай ба аймгүйсэдкомоор баталагдаагүй байха юм. Кадр бэхижүүлхын түлөө хэмжээ абтадаггүй дээрэһээ гурбан һарын туршада аймаг соо 6 избач, 10 колхозой клубуудые даагшад һэлгэһэн байна. Еловско, Загтуйска, Кыренскэ ба Шинкинскэ сельсоведэй уншалгын байшангуудые даагшадай тушаалда хахад жэл соо хүнүүд табигдаагүй байха юм.

Түнхэнэй аймгүйсэдком культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие эрхилхэ таһагай хүдэлмэриие гүйсэд һайнаар хүтэлбэрилнэгүй. 1945—1946 онуудай турша соо аймгүйсэдком культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри тухай уншалгын байшангые даагшад ба сомоной соведүүдэй түрүүлэгшэнэрэй элидхэлые огто дуулаагүй байна.

Аймгүйсэдком болбол культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудые мүнгөөр хангалые гүйсэд һайнаар хинажа шадаагүй дээрэһээ избач, клубай ба библиотекын хүдэлмэришэдэй салин хүлһэн хаһа саг соогоор талэгдэдэггүй, ехээр ударуулалдадаг ушарнууд үзэгдэһэн байна. Уншалгын байшангай хэрэгтэ һомологдоһон бюджет 1946 ондо зүбхэн 13 процент дүүргэгдэһэн байна.

Аймгүйсэдком ба аймагай культурно-гэгээрэлэй таһаг культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудые үбэлдэ бэлэдхэлгые эхилээгүй. Гэбэл аймагай соцкультурын байшан, уншалгын байшан, клуб ба библиотекын гэрнүүдэй заһабари хэгдээгүй ба түлеэ бэлэдхэлгэ эмхидхэгдээгүй байха юм.

Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай управлени Түнхэнэй аймагай культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие эрхилхэ таһагай хүдэлмэриие хангалтатайгаар хүтэлбэрилөөгүй ба тэрэнэй хүдэлмэридэ бодото туһаламжа үзүүлээгүй байха юм.

Тиимэһээ зохихо хэмжээ-ябуулгануудые абахые Түнхэнэй аймагай культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие эрхилхэ таһагые даагша нүхэр Андыковые, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Бадмаевые ба БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи культурно-гэгээрэлэй эмхизургаануудай хэрэгые эрхилхэ управлениин начальник нүхэр Шмаковые уялгалһан дэлгэрэнгы шиидхэбэри БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет гаргаба.

РЕСПУБЛИКЫН ПОЛИНУУД ДЭЭГҮҮР

Таряа түүбэрилэн хуряалга түлэг дундаа

Аймагай диилэнхи колхозууд таряа хуряалгын хүдэлмэридэ түүбэрилэн орожо эхилбэ гэжэ Бичурын аймагһаа мэдээсэнэ.

Һүүлэй мэдээгээр аймаг дотор 1000 гаран га таряан хуряагдаба. Маргантын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоз графигай ёһоор хүдэлмэрилэн, аймаг доторо түрүү һуури эзэлжэ ябана.

Заиграйн колхозуудаар

ЗАИГРАЕВО. (Телефоноор абтаба). Эндэхи 9 колхозууд таряа хуряалгада түүбэрилэн ороһон байна. Унэгэтэйн сельсоведэй бүхы колхозууд шэнэ ургаса хуряалгые түүбэрилэн эхилээ. XVIII партсъездын, Орджоникидзын нэрэмжэтэ колхозуудай полинууд дээгүүр гар хажууршад хүдэлмэрилэн, түрүүшын гектарнуудые хуряажа байна.

«Майн 1», Сталинай, Кировэй (Дээдэ-Илька) нэрэмжэтэ колхозууд таряанай түүбэрилэн хуряалгада эмхитэйгээр ороһон байха юм.

Августын 10 — 11 үдэрнүүдтэ Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой таряан ажалай бригадын зарим звенонууд таряа хуряалгада түүбэрилэн ороо. Нүхэр Тарабухинай бригадын поли дээрэ Ново-Брянска машинно-тракторна станциин нэгэ комбайн хүдэлмэрилжэ эхилбэ.

Һаяар бүхы колхозууд түүбэрилэн хуряажа эхилхээ байна.

Задагай зайдан һуунад

СОСНОВО-ОЗЕРСК. (Телефоноор абтаба). Яруунын зарим колхозууд ургаса хуряалгада энэ гэхэ бэлэдхэл хээгүй байһаар. Аяар августын 10 хүртэр аймагай нэгэшье колхоз таряанай түүбэрилэн хуряалгада ороогүй байба. Гадна, эндэхи колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй олонхидынь «таряа хуряаха хүртэр үшөө үдэ байна» гэһэн гээгдэнги ба хосорогдомол һанал гаргажа, хуряалгын бэлэдхэлые мүнөө хүртэр дүүргээдүй байха юм.

Эгэтын сомоной Кировэй, Калининай, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозууд таряа хуряалгын түсэбые табяагүй, машина зэмсэг, хомууд тоног, тэргэ, амһарта мэтын шухала хэрэгсэлнүүдые бэлэдхээгүй, мори унаагаа амаруулаагүй байһаар.

Олонхи колхозууд склад, амбарнуудаа заһабарилжа түхеэрээгүй байха юм. Полевой стануудынь задагай зайдан байһаар.

Гадна, Эгэтын машинно-тракторна станци таряа хуряалгын машинануудые бэлэдхэнгүй задагай зайданаар һуужа байна. Мүнөөдэр хүртэр хуряалгада ябаха комбайнуудайнь миил хахад заһабарилагдаһан байха юм. МТС-эй дирекциин зүгһөө комбайнернуудые саг соонь бэлэдхэхэ тушаа шухала анхарал табигдаагүй байгаа. Хэтэрхэдээ заһабарилгын халуун үдэрнүүд соо мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэдөө тараажархиһан байха юм. Энэ хадаа ехэхэн һаад тохеолдуулаа.

Теэд, таряа хуряалгые задагай зайданаар угтажа байһан болобошье, Яруунын аймагай хүтэлбэрилхы эмхи зургаанууд энэ гэхэ хэмжээ абанагүй.

Д. ЦЫДЕНОВ.

Гүрэндэ тушааха уялгата даалгабаряа дүүргэбэ

Яруунын аймагай Үльдиргын сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхоз хүдөө ажахын продукт тушааха гүрэнэй уялгата даабариие амжалтатайгаар дүүргэбэ.

Һүүлэй мэдээгээр брынзэ тушаалгын жэлэй түсэб 100 процент дүүргэбэ, нооһо тушаалга 89 процент, мяхан—71 процент, тоһо тушаалга 66 процент дүүргэһэн байна.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Колхозно коммунистнуудай үүсхэлээр

Манай ороной арадай ажахые hэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэбэй дүүргэлтэдэ колхозно коммунистнууд ехэхэн үүргэ ээлхэ байhаниинь мэдээжэ. Курумканай аймагай Дыренэй сомсоведэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин секретарь нүхэр Дашиева гэгшэ коммунистнуудайнгаа колхозно ажал хүдэлмэри дээрэ түрүү ба эмхидхэхы үүргэнүүдээ жэшээтэ hайнаар дүүргэхэ хэрэгтэнь ехэхэн туhаламжа үзүүлнэ.

Партийно-политическэ хүдэлмэриие үргэнөөр эрхилжэ, эндэхи коммунистнууд табанжэлэй түсэб соо хараалагдаhан программануудые бүхы колхознигуудтаяа хамта бэелүүлжэ байна. Тус партийна организаци өөрынгөө хүдэлмэриие еhоор табижа, коммунистнуудай хэхэ хүдэлмэриие тодо hонороор заабарилжа үгэнэ. Мүнөө коммунистнууд бүхэн табанжэлэй түсэб тухай хуулиие эрэгтэй эмэгтэй колхознигуудта ойлгуулжа үгэхэhөө гадна, өөhэдөө ажалай үндэр бүтээсэнүүдые бэелүүлжэ, түрүү үүргэнүүдээ нэрэтэй турэтэйгөөр дүүргэжэ байнад.

Үнгэрэгшэ июль hара соо энэ хүүляар 11 хөөрэлдөөн үнгэргэгдэбэ. hургуулиин багшанар болон бусад специалистнарай хүсөөр научно-популярна темэтэй лекцинүүд үнгэргэгдэнэ. «Арад зоной культурно-материальна хэмжээе дээшэлүүлгэ хадаа табанжэлэй түсэбэй гол шухала зорилгонуудай нэгэн» гэhэн темэгэй лекци бүхы тараан ажалай бригаданууд болбол малай фермэнүүдээр үнгэргэгдэhэн байгаа. Парторганизациин агитаторнуудай хүсөөр дайшалхы хуудаhанууд 56 дахин гаргагдаа. Мүн хэдэн дахин ханын газетэ, фотомонтаж гаргагдаhан байха юм.

Партийна эхин организациин 7 агитатор табанжэлэй түсэб тухай хуулиие колхознигуудай дунда ойлгуулхаhаа гадна, уранhайханай зүйлнүүдые эмхидхэдэг болоо. Тус колхозой малажалай фермэнүүд ба тараан ажалай бригадануудта 8 улаан булан эмхидхэгдээ. Колхозно коммунистнуудай малажал дээрэ жэшээтэ hайнаар хүдэлмэрилжэ, бүхы малшадые шэнэ илалтанууд тээшэ зоригжуулаhанайнь ашаар энэ колхоз адуу мал үсхэбэрилхэ гүрэнэйнгөө түсэбые адуу моридоор—105 процент, эбэртэ бодо малаар—113,3 процент, хони ямаадаар—126 процент дүүргэhэн байха юм.

Гүрэндөө уялгата эhоор тушааха мяха, hү, ноохо болон бусад продуктануудые энэ колхоз саг болзор соонь дүүргэhэн байгаа. Мүнөө жэлдэ хүлеэжэ абаhан нарай малнуудаа нэгэшье гээлтэ хоролтогүйгөөр ондо оруулжа байна. Коммунистнуудай хамтын суглаан ба партбюрогой заседани удаа дары үнгэргэгдэжэ, тэрээн дээрэ тон шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэдэг юм. Тэрээнhээ гадна, түрүүшынгээ суглаан дээрэ баталжа абаhан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые шалгажа үзэхэдөө, хэрбээ зарим пунктнуудайнь дүүргэгдээгүй байгаа hаань, хатуу шанга шүүмжэлгэ хэдэг заншалгай болоо.

Тус партийна организаци болбол колхозно ажаүйлэдбэри дээрэ түрүүлжэ ябадаг стахановецуудые партида олоор элсүүлжэ шадаа. Эндэхи коммунистнууд социалистическэ мүрысөөе бодотоор хүтэлбэрилдэг байна. Мүрысөөндэ ороходоо абаhан уялгануудаа дүүргэдэггүй коммунистнууд байхагүй гэхэдэ алдуу болохогүй. Өөhэдынгөө коммунистнуудэй идейно-политическэ хэмжээе дээшэлүүлхэ зорилготойгоор ВКП(б)-гэй историин хуряангы курсые шудалха кружок эмхидхээд, занятияа саг үргэлжэ hонирхолтойгоор хэдэг болонхой.

Энэ партийна организациин коммунистнуудай партийно-политическэ хүдэлмэри зүбөөр табижа шадаhанай ашаар Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз ажахын ба эмхидхэлэй талаар нилээдгүй бүхэжэбэ.

Б. РИНЧИНОВ.

Түнхэнэй аймагай «Улаан-Шанай» колхоз гүрэндэ hү тушааха түсэбөө саг болзор соонь 100 процент дүүргэhэн байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой ахалагша hаалишан Дулма Танхаева hү тушаажа байна.

А. Поповой фото

Зүбөөр ябуулагдаhан агитациин аша үрэ

ЗЭДЭ. Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин секретарь нүхэр Очир ХандаНиндаков гэгшэ СССР-эй Верховно Соведэй сессеэр баталагдаhан «1946—1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые hэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай» агууехэ удхашанартай Хуулитай бүхы колхознигуудые танилсуулха тушаа эршэмтэй хүдэлмэри ябуулна.

Нүхэр Ниндаков болбол Сталинска дүрбэдэхи табанжэлэй түсэбтэй танилсуулхын тулада агитаторнуудай семинар расписаниин еhоор hарадаа 3—4 үнгэргэдэг болоо. Энэ семинарта ябадаг агитаторнуудта түүхэтэ Хуулиие гүнзэгыгөөр ойлгуулжа, энээнтэй арад ниитые танилсуулнад.

Коммунистнууд эрхим агитаторнууд болонхой. Нүхэд Галсан Батуев, Д. Мункуев, Б. Жамбалова, С. Аюшеев, Р. Иванов гэгшэд колхозойнгоо членүүдэй дунда энэ түүхэтэ Хуулиие гүнзэгыгөөр ойлгуулха хүдэлмэриие hайнаар ябуулжа байна. Эдэнэр агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриие ажалшан арадай дунда ябуулхатая хамта, мүн тэдэнэртэ бодото зорилгонуудые заажа үгэнэ. Тэдэнэр большевистскэ дулэтэ үгөөрөө агитаци хэхэ зуураа, социалистическэ мүрысөөнэй долгиие үргэнөөр дэлгэрүүлдэг болобо. Газетнэ витринэ, ханын газетэ ба дайшалхы хуудаhануудые саг болзортонь бүхы бригаданууд дээгүүр гаргажа байдаг юм. Хүдэлмэриин үдэрэй hүүлээр колхознигуудай үдэр бүриин хэhэн хүдэлмэриин дүн соносхожо үгэдэг ба показателиин доскада бэшэдэг байна.

Тус колхоз (түрүүлэгшэнь коммунист нүхэр Д. Ж. Мункуев) үнгэрэгшэ жэлдэ адуу мал үсхэбэрилхэ гүрэнэйнгөө түсэб бүхы түрэлөөрэнь дүүргэбэ. Энэ жэлэй хабарай тарилгые аймаг соогоо эгээн түрүүлэн дүүргээд, ВКП(б)-гэй айкомой ба аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг абаа hэн.

Мүнөө Кагановичын нэрэмжэтэ колхозойхид адуу малдаа элбэг дэлбэг хүрэхэ үбhэ тэжээл бэлэдхэхын түлөө эршэмтэйгээр ажаллажа байнад.

Колхозой түмэршэ дархан нүхэр Санжай Дабаев гэгшэ 16 наhатай гүлмэр залуу хүбүүншье hаа, үбhэ хуряалгын машинануудые 100 процент, эрхим hайн шанартайгаар заhабарилаа. Энээнэйнь ашаар нэгэшье машина эбдэрнэгүй. Мүнөө Санжай Дабаев таряа хуряалгын машинануудые заhабарилга дээрэ эршэмтэй шангаар хүдэлмэрилжэ байна. Машинистнууд нүхэд Б. Балданова, Д. Галсанов, Д. Гомбожапова, Б. Ванданов, Л. Мурхонов, 15 наhатай С. Жаргалов гэгшэд үдэртөө 5 гектар сабшаха нормотой байhан аад, 6—6,75 гектар хүртэр hайн шанартайгаар сабшана.

Гар хажууршад Т. Доржиева, Митап Лубсанов, С. Д. Базарова, Д. Чойдонов. Б. Цыденов, П. Н. Доржиева, Г. Иролтуева, Ц. Д. Цыбикдоржиева гэгшэд үдэрэйнгөө нормые 150—170 процент хүртэр hайн шанартайгаар дүүргэжэ ябанад.

Правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Дашажап Мункуев, зоотехник нүхэр Г. Батуев болон бусад воскреснигүүдые хэдэн дахин эмхидхэжэ, үбhэ сомолго дээрэ үдэрэйнгөө нормонуудые 150—160 процент хүртэр дүүргэжэ, колхознигуудай дунда эрхим жэшээ харуулдаг болоо.

Энэ колхоз таряа хуряалгада дүүрэн бэлэдхэлтэй орохоор түхеэрэжэ байна. Эндэ агитаторнуудай хэhэн юумэ нилээдгүй ехэ байха.

М. РИНЧИНОВА.

ҮБҺЭ ТЭЖЭЭЛ ЭЛБЭГЭЭР АБАХЫН ТҮЛӨӨ

(ВКП(б)-гэй Байкало-Кударын айкомой секретарь нүхэр И. Н. Мирошниченкын хөөрэhэнhөө)

Үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ аймагай зарим колхозууд үбhэ тэжээл абаха түсэбүүдээ дүүргэнгүй үбэлэй шанга хүйтэнэй ба хабарай хара хагсуугай үедэ ехэхэн хохидолдо дайрагдадаг hэн. Тиигэжэ хэдэн колхозууд адуу малаа гарзалуулан хороожо, гүрэнэй түсэб дүүргэжэ шададаггүй байгаа. Мүнөө жэлдэ иимэ жэгшүүритэ ябадалые дабтахагүйн зорилгоор аймагай бүхы колхозууд үбhэ хуряалга, силос дэралга ба бусад тэжээл суглуулха хүдэлмэринүүдтэ онсо анхаралаа табина.

Аймагай түрүү колхозууд 1946 оной үбhэ хуряалгые недондонойхиhоо hураггүй урид эхилhэн байна. Тиимэ колхозууд адуу малдаа тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын түлөө ажал хэжэ шадаха бүхы колхознигуудаа элсүүлэн, үбhэ ногооной шэмэтэй байха үедэнь элбэгээр суглуулжа абана.

Ударна хоер неделиин эхилхэдэ аймагай колхозууд үбhэ хуряалгада 200 хүниие, 40 машина зэмсэг, мүн хэдэн олон мори унаа нэмэжэ табиhан байна. Хуряалга дээрэ хүдэлмэришэ хүсэнэй элсүүлэгдэн табигдахатай нэгэн доро, социалистическэ мүрысөөнэй эршэ улам шангадаhан байха юм. Ударна хоер неделиин үдэрнүүдтэ түрүүлжэ ябаhан хүнүүдэй дүршэл болон мүн гээгдэгшэдые ханын газетэ, дайшалхы хуудаhанууд дээрэ харуулдаг байна.

Үбhэ хуряалгые эгээл hайнаар үнгэргэжэ байhан «Майн 1» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Сычев) социалистическэ мүрысөөндэ илажа, ВКП(б)-гэй айком ба аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй дамжуулгын Улаан туг абаhан байха юм. Мүн энэ тугые абаха нэгэдэхи кандидадта Куйбышевэй нэрэмжэтэ колхоз баталагдаhан байна.

Үдэрэйнгөө нормонуудые үргэлжэ үлүүлэн дүүргэжэ ябадаг 40 гар хажууршадта «Эрхим гар хажууршад» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоhон байха юм.

Манай аймагта загаhа баридаг артельнүүдтэй хамта 24 колхозууд бии байна. Эдэ колхозуудай 17-нь ударна хоер неделиин түрүүшын үдэрнүүдэй графигые дүүргэбэ. Уридшалан хараалагдаhанай еhоор, эдэ колхозууд үбэ хуряалгын хүдэлмэринүүдые соносхогдоhон хоер недели соо гол түлэб шиидхэхэ байна. «Майн 1», Куйбышевай, Пушкинай, Буденнын нэрэмжэтэ, «Политотдел» ба бусад колхозууд ударна хоер неделиие эмхитэйгээр үнгэргэжэ байха юм.

Манай аймаг үбhэхуряалгын түсэбые hая хахадлажа байна. Энэ хадаа малай тэжээл бэлэдхэхэ хүделмериин аймаг дотор хангалтагүйгөөр үнгэргэгдэжэ байhые харуулна. Мүн силос даралгын түсэб тон хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байха юм. Энэ хадаа аймагай бүхы колхозуудта үбhэ хуряалгые али болохоор түргэдхэхэ шанга эрилтэ хэнэ. «II пятилетка», «Байкал», «Путь Сталина», «Большевик», «Красный Пахарь» колхозууд үбhэ хуряалгые илангаяа унжагайруулан, хамагай хойно шэрэгдэhээр.

ВКП(б)-гэй айком, аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй зүгhөө үбhэхуряалгые түргэдхэхэ талаар эрид хэмжээнүүд абтажа байна.

Адуу малай тэжээлдэ гансал үбhэн, силос оролсохо бэшэ туладань набша намаа, витаминна тэжээл мэтые элбэгээр суглуулхын тулада колхозууд баhал оролдоно.

Соносхогдоhон энэ хоер неделиин эсэс хүртэр аймагай бүхы колхозууд үбhэ хуряалгын хүдэлмэринүүдэй дунда забhар гаргангүй байгуулагдаhан графигуудаа дүүргэхэ байна. Тиихын тулада колхознигуудай дундахи социалистическэ мүрысөөе хүсэтэйгөөр ябуулха ёhотойбди.

Аймагай хэдэн колхозууд таряа хуряалгые түүбэрилэн эхилбэ. Тиимэдэ үбhэ хуряалгын ябаса hуладхангүй, харин улам шангадхажа, энэ хоерые адли темпэтэйгээр ябуулха гээшэ хамагай шухала болоно.

Предприятинууд үбэлдэ эрхимээр бэлдэхэ еhотой

Үргэн далайсатайгаар дэлгэрhэн Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ манай ороной ажалшан арад ажалай баатарлиг габьяануудые түйлажа, сэрэг дайгаар ушаруулагдаhан шархануудые богонихон саг соо эдэгээн, СССР-эй арадай ажахые саашадань хүгжөөжэ, дайнай урда тээхи хэмжээе ахин тэрээниие нилээд ехээр үлүүлэн гарахын түлөө тэмсэжэ байна.

Эдэ хэмжээгүй ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө ажаүйлэдбэриин ба хүдөө ажахын бүхы hалбаринууд үйлэдбэриингээ түсэбые саг үргэлжэ дүүргэхэ еhотой. Түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ үбэлэй эрхэ байдалда hайнаар бэлэдхэхэ ябадал нилээд ехэ удхашанартай. Ажаүйлэдбэриин, зам харилсаанай предприятинууд ба электростанцинууд болбол үбэлэй шэрүүн хүйтэндэ ямаршье haадгүйгөөр хүдэлмэрилхэ эрхэ байдал өөhэдтөө түхеэрхэ уялгатай гээшэ.

Дайнай урда тээхи ба дайнай үеын жэлнүүд юу харуулааб гэхэдэ, зунай hаранuudта үбэлые угтахаар hайнаар бэлэдхэhэн предприятинууд түхэреэн жэлэй турша соо үйлэдбэриин hайн амжалтануудые түйладаг байhаниие харуулаа. Эгээл иимэ дээрэhээ манай республикын предприятинууд энэ шухала хүдэлмэриие саг хаhа соонь эхилжэ эсэстэнь хүргэхэ еhотой.

Республикын Министерствонүүд, управленинүүд, предприятинууд, эмхи зургаанууд ба организацинууд үбэлэй шэрүүн хүйтэнэй эрхэ байдалда hайнаар хүдэлмэрилхэ арга боломжые эртээнhээ бэлэдхэхэ ябадалые тон хангалтагүйгөөр ябуулна. Энэ хадаа зарим предприятинуудые хойшолонто байдалда оруулжа болохо байна.

Улан-Удын механизированнэ шэлэй завод мүнөөдэр хүртэр үбэлэй эрхэ байдалда хүдэлмэрилхэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулнагүй. Үйлэдбэриин цехүүдтэ заhабари эхилэгдээгүй. Мүн тэрэшэлэн хүдэлмэришэдэй байрын гэрнүүдшье заhабарилагдадаггүй байна. Заводой дирекциин, партийна, профсоюзна организацинуудай зүгhөө энэ шухала асуудалда ямаршье анхарал хандуулаагүй байхаhаа гадна, заводой ба хүдэлмэрилэгшэдэй гэр байрануудта хэдэн шэнээн хэмжээнэй түлеэ түлишын хэрэгтэй байhые мэдэхэгүй байна. Үнгэрhэн жэлнүүдтэ шэлэй заводой хүтэлбэрилэгшэд шэл хайлуулгада зорюулагдан үгтэhэн түлеэ түлишые хүдэлмэришэдэй ба заводой албан газарай гаргашада хэрэглэжэ өөрынгөө үйлэдбэридэ тодхор түбэг ушаруулдаг hэн.

Мүн лэ «Бурмонголстрой» трестын хүтэлбэрилэгшэд үбэлэй эрхэ байдалда hаадгүйгөөр хүдэлмэрилхэ арга өөhэдтөө бии болгожо шадаагүй. Трестын главна инженер нүхэр Миц гэгшэ энэ хүдэлмэриие эхилхэ «үшөө эртэ байна» гэжэ hуудаг заншалтай.

Нютагай түлишын ажаүйлэдбэриин управлени (начальнигынь нүхэр Хандархаев) предприятинууд дээгүүрээ үбэлдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэриие хэлэшэгүй муугаар эмхидхэhэн байна. Мүн тэрэшэлэн БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи нютагай барилгын материалнуудай ажаүйлэдбэриин управлениин предприятинууд энэ харюусалгата хүдэлмэриие хангалтагүйгөөр эмхидхээ. Энэ управленидэ хабаатай дээдэ Березовкын кирпиисын завод үнгэрhэн хэдэн жэлэй турша соо гэр байра ба түлеэ түлишэ бэлэдхээгүй дээрэhээ үбэлэй үедэ хүдэлмэреэ таhалдуулдаг байhан юм. Теэд мүнөөшье энэ заводой коллектив (директорынь нүхэр Мартынов) үбэлэй үедэ кирпиисэ галдалга ба хэблэлгые ямаршье hаадгүйгөөр бүтээхэ эрхэ байдал түхеэрхэ хүдэлмэриие эхилээгүй байна.

Кирпиисын завод үбэлэй үедэ нилээд ехэ түлеэ түлишэ гаргашалха байна. Тиимэ дээрэhээ барилгын материалнуудай управлениин зүгhөө тус заводой үбэлдэ бэлэдхэхэ хүдэлмэриие hаяын үдэрнүүдтэ hайжаруулха тухай хэмжээ абахань шухала болоно.

«Металлоширпотреб» заводой коллектив 1946—47 оной үбэлэй сезондо бэлэдхэлэй хүдэлмэриие сентябриин 15 болтор хүсэд дүүргэхэ гэhэн социалистическэ мүрысөөнэй уялга шэнэ Сталинска табанжэлэй түрүүшын жэлэй эхиндэ абаhан юм. Теэд энэ коллектив мүнөөдэр хүртэр бэлэдхэлэй хүдэлмэри эхилээгүй ба энэ хүдэлмэриин түсэбшье табяагүй байhаар. Заводой территори соо элдэб түмэр тушаагай өөдэhэ харуулдаhан, нобшо ноохой арилгагдаагүй хэбтэнэ. Үйлэдбэридэ хэрэглэгдэхэ материалнууд хээрын сагаан талада орхигдожо, шорой тооhондо дарагдажа ба жэбэдэ идигдэжэ байха юм. Тиихэтэй хамта тус заводой коллектив складууд ба далабшануудые бариха аргатай байгаа. Теэд энэ хүдэлмэриие тус заводой хүтэлбэрилэгшэд эмхидхэжэ шадаагүй байна.

Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, нютагай ажаүйлэдбэриин Министерстводэ хабаатай предприятинууд үбэлдэ бэлэдхэхэ ябадалые хангалтагүйгөөр үнгэргэжэ байhые тодорхойлно.

Коммунальна ажахын Министерствын бүхы предприятинууд гэр байрада капитальна заhабари хэхэ хүдэлмэриие хэлэшэгүй муугаар ябуулаа. 1946 оной түрүүшын хахад жэлэй турша соо байрын гэрнүүдэй капитальна заhабарида табигдаhан фондын миил 26 процентнь хэрэглэгдэhэн байна. Жэшээлхэдэ, городой бани, гостиница гэхэ мэтын шухала барилгануудай заhабарида хараалагдаhан зөөри хэрэглэгдэжэ, тэдэнэй заhабари дүүргэгдэхэ еhотой байhан аад, харин энээнэй оройдоо 20—25 процентнь дүүргэгдэбэ.

Коммунальна ажаүйлэдбэриин Министерствын хүтэлбэрилэгшэд энэ харюусалгата хүдэлмэриие яахадаа тооногүй гээшэб? Тэдэнэр элдэб «шалтагаануудые» дурдажа hуухаяа болижо, өөhэдынгөө хүдэлмэриие эрид hайжаруулха зорилготой.

Үбэлэй үедэ ажал хүдэлмэриие hайнаар ябуулха хэрэгтэ түлеэ түлишэ хүсэд хүрэхөөр бэлэдхэлгэ ехэ удхашанартай байна. Гэбэшье, Байкалрыбтрест, Пединститут, хэлхээ холбооной Управлени ба бусад организацинууд нарядаар үгтэhэн шулуу нүүрhэ ба бусад түлишэнүүдээ абадаггүй байна. Теэд эдэ предприятинууд ба организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд үбэлэй хүйтэнэй ерэхэдэ хаанаhаа түлеэ түлишэ олохобди гэжэ найдана гээшэб. Сибириин шэрүүн хүйтэн үбэлые эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтаха хүдэлмэридэ хойрогоор хандалгада эсэс табиха саг тулаа.

Түмэрзамай транспортын хүдэлмэрилэгшэд үбэлые хүсэн түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтахань тон шухала. Хэрбээ муу бэлэдхэлтэйгээр угтаа hаа, гүрэнэй шухала ашаа зөөлгые үбэлэй үедэ дүүргэжэ шадахагүй байна. Депогой цехүүдые, зам дээгүүрхи станцинуудые ба будкануудые, хэлхээ холбооной сигнализациие мүнөө үедэ жэшээтэ hайнаар заhабарилха хэрэгтэй. Харгы замые саhанда даруулхагүйн түлөө элдэб янзын аргануудые бэлэдхэхэ шухала.

Гэбэшье, Улан-Удын паровозно депогой коллектив энэ хүдэлмэриие муугаар ябуулна. Теэд Улан-Удын депогойхин Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ оролсоходоо паровоз угаалгын дулаан цех бариха, бусад цехүүдтэ үбэл болохоhоо урид заhабаринуудые хэжэ дүүргэхэ гэhэн уялга абаhан юм. Депогой хүдэлмэришэн бүхэн өөhэдынгөө абаhан уялгые дүүргэхээр бэлэн байна. Гэбэшье, депогой начальник нүхэр Холин ба партийна, профсоюзна организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ хэрэгые эмхидхэжэ ба үүсхэжэ шадаагүй.

Түмэрзамай транспортын хүтэлбэрилэгшэд ба партийна, профсоюзна организацинууд энэ харюусалгата хүдэлмэриие юундэ унжагайруулhан байнаб гэхэдэ, тэдэнэр мүнөөдэр хүртэр өөhэдынгөө урдахи харюусалгата зорилгые hайса мэдээгүй гээшэ. Түмэрзамай транспортын hалбаринууд дээрэ үбэлдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэриие hайнаар эхилhэн багахан коллективүүд бии байна. Теэд тэдэнэй үүсхэлые депогой хүтэлбэрилэгшэд мүн лэ дэмжэнэгүй.

Электростанцинуудай коллективүүд үбэлдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэриие илангаяа hайнаар ябуулха зорилготой. Үбэлэй үедэ электрическэ энергиие гаргашалха ябадал горьтойгоор ехэдхэгдэдэг байна. Тиимэ дээрэhээ электростанциин коллективүүд мүнөөдэрhөө эхилэн бүхы түхеэрэлгэнүүдээ ба электрическэ лининүүдээ hайнаар заhаха ба hэльбэхэ еhотой. Электростанцинуудай hайнаар хүдэлмэрилөө hаань, манай бүхы фабрика ба заводууд өөhэдынгөө ажалые амжалтатайгаар ябуулжа шадаха байна. Паровоз-бүтээлгын заводой ТЭЦ, Галуута-нуурай рудоуправлени, Зэдын комбинат болон бусад электростанцитай томо томо предприятинууд өөhэдынгөө электростанцинуудые жэшээтэ hайнаар заhажа, үбэлэй үедэ минутыншье hаадгүйгөөр хүдэлмэрилхэ ябадалые хангаха ушартай.

Партийна, советскэ организацинууд ба предприятинууд, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд ерэхэ үбэлые эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтахын түлөө өөhэдынгөө бүхы коллективүүдые элсүүлэн, социалистическэ мүрысөөнэй шэнэ долгеор дэлгэрүүлхэ, шэнэ шэнэ үүсхэлнүүдые гаргаха, агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриие жэшээтэ hайнаар ябуулха зорилготой.

Республикын нилээд олон томо томо предприятинууд энэ хүдэлмэриие эхилhэн аад, тэрээнээ саашадань hайнаар эмхидхэжэ, шадангүй. Мүнөө үедэ завод ба фабрикануудай хашаа-хорео соо ба мүн цехүүд дотор байгаа элдэб үйлэдбэриин хаягдаhануудые сэбэрлэхэ хэрэгтэй.

Түрүү предприятинуудай коллективүүдhээ жэшээ абажа шэнэ Сталинска табанжэлэй түрүүшын жэлэй үбэлые зэбсэг түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтая! Энэ хэрэгтэ бүхы предприятинуудай коллективүүд нэгэ хүнэй шэнгеэр хамсыгаа шаман оролсохо саг тулажа ерээ.

М. БИБИЧКОВ, ВКП(б)-гэй Обкомой ажаүйлэдбэри ба транспортын таhагые даагшын орлогшо.

ПРОПАГАНДИСТНУУД БА АГИТАТОРНУУДТА ТУҺАЛАМЖА

Манай ороной саашадаа мандан хүгжэлгэдэ советскэ наукын үүргэ

Манай советскэ орон болбол Ста... табанжэлнүүдэй түсэбүүдые ... ехэ амжалтатайгаар дүүргэһэ... ашаар социализмые байгуул..., саашадаа коммунизмда дамжан ... бата һуури табиһан байна. Манай Эхэ орон, тэрээнэй хүсэн тү... Улаан Арми фашистска Герма... ба империалистическэ Япониие ... сохижо, хүн түрэлтэнэй түүхэ... үзэгдөөгүй ехэ илалта түйлажа ... байна. Дайсадаа даража, ... сагай зохеон байгуулха ... орогдобо.

СССР-эй Верховно Соведэй 1-дэ... сесси дээрэ баталагдаһан—«1946-... онуудта СССР-эй арадай ажа... һэргээн болхоохо ба хүгжөөхэ ... тэлэй түсэб тухай Хуули» бол... дайнай аюулда дайрагдажа хо... гэмтэл үзэһэн районуудые ... бодхоохо, оронойнгоо ажа... ... ба хүдөө-ажахые дайнай ... тээхи хэмжээндэнь хүртэр хүг... гадна тэрэнээ улам саа... дэээшэлүүлхэ зорил... табиһан байна.

... ехэ политическа ба ажахын ... шанартай шухала зорилгые хэ... дээрэнь бэелүүлхын тула нэн ... хүндэ индустри ба түмэр... транспортые һэргээн бод... шухала, тиибэл богонихон саг ... хүдөө ажалые һайжаруулха, арад ... хэрэгтэй юумэнүүдые элбэг ... бүтээжэ шадаха болохо бай....

... арадай ажахые һэргээн бодхоожо ... хүгжөөжэ, гүрэнэйгөө сэрэгэй ба ... хүсэ шадалые бүри ехээр ..., Эхэ оронойгоо зэбсэгтэ хү... техникые улам һайжаруул... советскэ наука болбол ... шухала ба харюусал... үүргэ дүүргэхэ байна.

... оной февралиин 9-дэ, Моск... ... хэлэһэн үгэ соогоо нүхэр ... болбол советскэ эрдэмтэдэй ... гайхамшагта ехэ ба хүндэтэй ... ... табиһан байна. Га... гүрэнүүдтэ наукын түйлаһан ... хүсэхэ тэды бэшэ, ... сагай соо тэдэ амжалта... дабажа, урдань гараһын шу... байһан тухай нүхэр Сталин тон ... заабаринуудые үгэһэн ...

... зорилгые дүүргэхэ ябадал ... тиимэ амархан хэрэг бэшэ, ... ехэхэн харюусалгатай ба ... хүндэтэй хэрэг мүн. Манай ... орондо наука болбол үнэ... үндэр һуури эзэлдэг ба ... еһотой байна. Дээрэ хэ... зорилгонуудые манай нау... эрдэмтэд эрхэ бэшэ дүүргэжэ ...

Манай советскэ орондо олониитын ... болбол тон шэнэ еһоор, ... үндэһэ һуури дээрэ ... Наукын урагшаа ... ябадалда хизааргүй үргэн ... ба угаа ехэ туһаламжа үгтэдэг ...

Манай орондо наука болбол бүгэ..., арад зоной хэрэгтэ зо... Эрдэм наукын урда ... ехэ харгы нээгдэнхэй бай.... Энээн тухай урда сагта ехэ ... эрдэмтэд үргэлжэ бододог һа... байгаа. Гэбэшье хэрэг дээрэнь ... аргагүй байһан юм.

Манай наука болбол Октябрьска ... ашаар, Ленин ба Ста... сэсэмэргэн ударидалгын ... ехын ехээр хүгжэжэ, урагшаа ... дэбжэһэн байна. Советскэ ... хадаа ород арадай ба дэлхэй ... культурын барагдашагүй ... амжалтануудые, дүй дуршэлые ... хэрэглэжэ, үнэн зүб зам... тэдэнние оруулан хүгжөөһэн ...

Ородой наука болбол алдар ехэ... ба гайхамшаг түүхэтэй юм. ... наукын тусгаар онсо шэнжэнь ... гэхэдэ, бусад оронуудай эрдэм... түйлажа, тухандань хүрөөгүй ... шэнжэлэлгын асуудалнуу... дабажа. заабол тухандань хүрэ... байха юм. Энэнь хадаа ородой ... манай советскэ наукын тон үнэ... заншал—традицинь мүн. Жэ... хэдэ, Хойто полюсые манай ... эрдэмтэдэй эзэмдэһэн ябадал хадаа ... зуун жэлһээ хойшо дэлхэйн ... эрдэмтэдэй ядалсаад лэ байһан ... проблемые манай советскэ наукын, ... советскэ техникын дабажа ... гэршэлнэ.

... наукын хүгжэлтэдэ заха хизаар ... байхагүй. Улам саашаа ургажа, ... үзэгдөө дуулдаагүй орео ха... асуудалнуудые шиидхэхэ гэһэн ... манай ород ба советскэ ... эрдэмтэд хүтэлбэри болгодог юм.

Манай орон хадаа суута эрдэмтэдэй орон мүн. Ородой наукын үндэһэ һуурине табигша—Михаил Ломоносов, химиин гол законуудые гарган генияльна химик—Менделеев, агуухэ математигууд — Лобачевский, Чебышев, Ляпунов, алдарта геолог—Карпинский, суута географ —Пржевальский, дайн сэрэгэй үе соо хирургическа операци хэхэ наукые анха нээжэ гаргаһан—Пирогов, шэнэ еһоор шэнжэлэн байгуулха мэргэжэлтэ биологууд—Мечников, Тимирязов ба физиолог—Павлов, байгаалиин табисуурые хубилган эзэмдэгшэ—Мичурин, эрхим мэргэжэлтэ физик—Лебедев, анха түрүүн радиогоор хөөрэлдэхэ арга нээгшэ—Попов, мүнөө үеын авиациин амжалтануудай һуурие зохеон байгуулагша—Жуковский, Чаплыгин, реактивна хүсэнэй теорие гаргажа, мүнөө үедэ дэлгэржэ байһан реактивна техникын һуури табижа, хариин гүрэнэй шэнжэлээшэ эрдэмтэдые үрдижэ гараһан—Циолковский, ород арадай революционно бодолые урагшань хүтэлжэ дэбжүүлэгшэд—Белинский, Герцен, Добролюбов, Чернышевский гэгшэд болон бусад оло-олон ородой ехэ ехэ эрдэмтэд, дэлхэйн олон суута эрдэмтэдэй дунда хүндэтэ ба ехэ һууринуудые эзэлдэг байһан юм.

Эдэнэр өөһэдынгөө эрдэм ухаанай хүсөөр гансал ород арадай бэшэ, харин бүхэдэлхэйн культурые нилээд урагшань дэбжүүлжэ шадаһан юм. Эдэнэй түйлаһан научна амжалтануудые үргэлжэлүүлжэ байгаа манай советскэ эрдэмтэд болбол эрдэм ухаанай шэнэ шэнэ зорилгонуудые эдибхитэйгээр шиидхэжэ, айхабтар ехэ амжалтануудые түйлаһан ба мүнөө үеын наукын дэбжэлтые ехээр урагшань ябуулһан байнад.

Ленин Сталинай научна идейнүүд болбол ородой ба бүхэдэлхэйн культурын тон дээдэ хярань гэээшэ. Ленин—Сталинай гүн ехэ һургаалые баримталжа, манай эрдэмтэд хадаа эрдэм ухаанай гүнзэгыдэ хүрэжэ, аша туһыень арад түмэндэ хүргэнэ. Маркс Энгельс болбол олониитын байгуулалтые тон шэнээр байгуулхын түлөө хүдэлмэришэн ангиин тэмсэхэ научна революционно теориие анха түрүүн зохеоһон байна. Ленин болбол хүдэлмэришэн ангиин революционно тэмсэлэй научна теориень улам саашань хүгжөөжэ, манай орондо социализмые байгуулха гайхамшагта замые заажа үгэһэн байгаа.

Ленинэй һүүлээр, тэрээнэй үнэн соратник нүхэр Сталин болбол энэ научна теориие саашань хүгжөөһэн ба социализмые байгуулха, социализмһаа коммунизмда шэлжэн орохо замыемнай гүн ухаагаар зааһан байна.

Нүхэр Сталин агууехэ Ленинтэй хамта манай социалистическэ гүрэниие байгуулаа. Сталин болбол манай гүрэнэй үндэһэн хуули—Конституциие зохеон байгуулһан, табанжэлнүүдэй түсэбүүдые хараалан үгэһэн, сэрэгэй хүсэн түгэс стратегиие байгуулжа, фашистска Германиин ба империалистическэ Япониин сэрэгэй хүсэнүүдые хяа һамна сохижо илаһан байна.

Мүнөө манай СССР дотор нүхэр Сталинай ударидалгаар эрдэмтэдэй хүдэлмэри маша үргэнөөр табигдана. Арадай ажахые ба культурые хүгжөөхэ ябадалда эрдэм наука болбол айхабтар ехэ һуури эзэлнэ. Хүнэй амидаралда агаар хэды шэнээн шухала байдаг бэ, тэды шэнээгээр наука болбол социализмын ба коммунизмын үедэ шухала байдаг юм. Мүнөө манай ажахыда наукын хүсөөр байгуулагдаһан техникые хэрэглэдэггүй нэгэшье завод, нэгэшье фабрика, нэгэшье транспорт, нэгэшье МТС, совхоз ба колхоз байхагүй. Шэнэ табанжэлэй түсэб соо наука болбол тусгаар ехэ үүргэ дүүргэхэ юм. Тэрэ хадаа бүхы юумэнүүдтэ шууд оролсохо байна.

Манай ороной наукын хүгжэлтэ угаа ехэ. Советскэ наука болбол шэнэ табанжэлэй түсэбөөр хараалагдаһан зорилгонуудые дүүргэжэ ба үлүүлэн дүүргэжэ шадахань лабтай. Юуб гэхэдэ, манай наука хадаа ехэ ба үргэн замуудые хэжэ, мүнөө үеынгөө толотомо хүгжэлтэдэ хүрэһэн байна гээшэ. Жэшээлхэдэ, Октябрьска революциин урда тээ ородой наукын академида оройдоол 47 академигууд, 242 научно-техническэ албa хэгшэд, 5 лабароторинууд байһан юм. Мүнөө СССР-эй наукын академида 137 академигууд, 200 член-корреспондетнүүд, 4 мянга гаран научно-техническэ алба хэгшэд бии. Научна шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэдэг 53 институдууд, 35 станцинууд, 31 комисси, зуугаад музейнүүд ба 16 тусхай лабароторинууд хүдэлжэ байха юм.

Хэрбээ бүхы СССР соо хаража үзэбэл доктор ба профессор эрдэмтэд 10 мянга гаран, наукын кандидат зэргэтэй болоһон эрдэмтэд 23 мянга гаран болоһон байна. Хэрбээ бүхы дээрэнь хаража үзөө хада, хаанта Россида дээдэ һургуулитай хүнүүдэй тоо 105 мянга тухай байһан аад, мүнөө советскэ үе соо 1941 оной мэдээгээр миллион хахад болоһон байна.

Энэ дээрэ тоологдоһон олон тоото научна эмхи зургаануудай ба эрдэмтэдэй халуун хабаадалгатайгаар манай ороной бүхы ажахы ба сэрэгэй зэбсэгтэ хүсэнүүд хүгжэһэн байнабшуу.

Эхэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай үе соо манай советскэ эрдэмтэд айхабтар ехэ үүргэ дүүргэһэн байна. Манай эрдэмтэдэй ажал хүдэлмэринь гайхамшагта габьяа хадаа советскэ правительствоор, нүхэр Сталинаар нэгэнтэ бэшэ тэмдэглэгдэһэн байна. Эрдэмтэдэй үүсхэн бүтээһэн элдэб түрэлэй буу зэбсэг, һомо бомбо, шэнэ самоледнууд, танкнууд, ехэ буунууд ба бусад хадаа дайсанай хүсые бута һамна сохихо ябадалда хизааргүй ехэ үүргэ дүүргэһэнниинь эли. Тэдэнэй нэгэн «Катюша» гэдэг суута буугай хүсэниинь бүгэдэндэ мэдээжэ. Манай техникын шанар хүсэн, дайсанай техникын шанар хүсэнһөө ханигүй дээшэ байһаниинь дайнай үе соо шалгаржа гараһан байна. Манай советскэ медицинэ болбол урдань үзэгдөө дуулдаагүй нарин, орео операцинуудые хэхэ мэргэжэл шудалһан дээрэһээ хэдэн олон мянган хүнэй наһыень аршалһан байна.

Дайнай хатуу шанга жэлнүүд соо советскэ наука ба техникэ тон ехээр урагшаа дэбжэжэ, хэдэн олон шэнэ шэнэ илалтануудые түйлажа, дайнай хатуу шанга шалгалтые онсогой һайнаар дабажа гараһан байна.

Шэнэ табанжэлэй түсэб болбол советскэ наука ба техникын урда угаа харюусалгатай зорилгонуудые табиһан байна. Энэ табанжэл соо манай наука болбол мүнөө байгша хэмжээнһээ нилээд холо урда ороторoo хүгжэхэ зэргэтэй. Илангаяа ажаүйлэдбэри ба транспортые техническэ талаар улам һайжаруулха, болбосоруулагдаагүй эдлэлгые элбэгээр гаргаха бэлэн арга олохо, элдэб түрэлэй металлнуудые гаргаха, шэнэ түрэлэй горючи бии болгохо арга олохо, элдэб түрэлэй нарин приборнуудые, аппаратурануудые ба түхеэрэлгэнүүдые элбэг олоор гаргаха г. м. угаа шухала ба шэнэ шэнэ зорилгонууд табигданхай.

Научна хүдэлмэриин талаар табигдаһан табанжэлэй түсэб болбол байгаали тухай, ажаүйлэдбэри тухай, хүдөө ажал тухай, Эхэ оронойнгоо зэбсэгтэ хүсэнүүдэй техникые һайжаруулха тухай ба бусад олон асуудалнуудые хараална. Илангаяа физигүүд болбол угаа ехэ түргэн ническэ наукада ехэхэн анхарал табигдаһан байна. Физикэ болбол дайнай үе соо айхабтар ехэ туһатай үүргэ дүүргэһэн юм. Манай советскэ физигүүд болбол угаа ехэ түргэн ябадалта самоледууд ба артиллери болон урдань үзэгдөөгүй бусад зэбсэг ба машинануудые байгуулха—газодинамическа процессые шэнжэлэн үзэхэ түсэбтэй. Химигүүд болбол химическэ барисаануудай, химическэ ниилэлгэнүүдэй, химическэ хубилалтануудай теориие тодорхойлон шэнжэхэ байна.

Геологууд Номгон далай шадархи районуудай байдалые тодорхойлон шэнжэхэ. Биологическа наукын эрдэмтэд ородой ехэ биологуудай һанамжа-бодолнуудые улам саашань үргэдхэн хүгжөөхэ, белок тухай шэнжэхэ, амиды бодосуудай физическэ, химическэ үндэһэ һуурие шэнжэхэ, генетикэ ба уг дамжалгын тухай, мүн баһа амиды организмын бүтэн бүрин байха тухай ехэхэн шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэхэ юм. Физиологууд болбол хүн ба амитанай нервын тухай асуудалые шэнжэжэ, хүсэндэнь оруулха байна.

Техническэ наукын эрдэмтэдэй урда угаа орео ба шухала асуудалнууд табигданхай. Ажаүйлэдбэри, транспорт, металлурги, шулуу нүүрһэнэй үйлэдбэри—эдэ бүгэдые шэнэ техникын хүсөөр хүсэд хангаха зорилгонуудые шиидхэхэ байна. Шулуу нүүрһэнэй хүсые газар доогуур газ болгон дамжуулха газофикациин проблемые шэнжэн байгуулха ба электротехникые дэбжүүлжэ, электричествын хүсые саг үргэлжын тогоор дамжуулха арга олохо, электричествын гэрэлээр городуудые хүсэд һайнаар хангаха тусгаар түрэлэй лампа бии болгохо г. м. тон ехэ научно-техническэ хүдэлмэринүүдые дүүргэхэ еһотой байнабди.

Дэлхэйн хоердохи ехэ дайнай үе соо наука болбол гайхалтайгаар урагшаа дэбжэжэ, урдань үзэгдөөгүй научно-техническэ амжалтануудые түйлаһан байна. Энэнь хадаа наукын талаар шэнэ эпоходо ороһыемнай гэршэлнэ. Атомна энергиин хүсэ хэрэглэхэ саг захалаа. Эрдэмтэдэй оложо гаргаһан энэ атомна энергиин аша туһые жэшээлжэ хараа һаа, хэдэн мянган жэлэй урда тээ хүн түрэлтэдэй анха түрүүн гал бии болгожо олоһонтой адли юм гээшэ.

Энэ атомай зосоохи хүсэн болбол дайн сэрэгэй хүсэтэ зэбсэг болгон хэрэглэгдэхэ бэшэ, арадай али бүхы ажахыда хэрэглэгдэхэ болохо еһотой. Мүнөө үеын эрдэмтэдэй шэнжэжэ гарган тодорхойлолгын еһоор атомай хүсые хүсэд эзэмдэжэ шадабал, мүнөө байһан техникын хүсэнтэй жэшээлшэгүй ехэ ургалта гараха болоно. Жэшээлхэдэ, Европоһоо Хойто Америка хүртэр нэгэ состав поезд ябуулха болоо һаа 4 эшелон шулуу нүүрһэн хэрэгтэй болохо, хэрбээ атомай зосоохи хүсөөр энэ поезд ябуулаа һаа оройдоол 5 кгр. шулуу нүүрһэн хэрэгтэй байха жэшээтэй.

Энээнһээ гадна атомна энергиин хүсые шэнжэлэн гаргаха хэрэг болбол хэдэн олон техническэ шэнэ зүйлнүүдые элирүүлжэ гаргалгатай нягта холбоотойгоор хүсэндөө орохо юм. Жэшээлхэдэ, реактивна двигательнүүдые хүсэд хэрэглэжэ шададаг болоо һаа, авиаци болбол айхабтар ехэ урагшаа дэбжэжэ абяанһаа түргэнөөр агаар дамжан ябаха зэргэтэй болонобшуу. Энэ хадаа манай ородой ехэ эрдэмтэн байһан Циолковскиин уридшалан нэбтэ хаража хэлэһэн үгые хэрэг дээрэ бэелүүлэгдэжэ болохо юм гэжэ гэршэлнэ гээшэ.

Техникын шэнэ амжалтануудай ашаар элдэб приборнуудые бүтээжэ, тэрээгээрээ элдэб үйлэдбэринүүдэй ажал хүдэлмэринүүдые автоматическа аргаар ябуулха болгохонь шухала. Юумые 100 мянга дахин томо болгожо хараха электронно микроскопууд бии болгогдожо, хими, физикэ, биологи, бактериологи, медицина—эдэ бүгэдэдэ шэнэ шэнэ амжалтануудые түйлаха арга олдохо юм. Мүнөө үедэ органическа химиие анализлаһанай ба синтезлэһэнэй хүсөөр молекулануудай, углеводородуудай хубинуудые илгажа, ниилүүлжэ, худхажа ба холижо юушье бии болгожо болохо болоо юм.

Мүнөө үедэ бүхэдэлхэйн эрдэмтэд, дээдэ зэргын мэргэжэлтэд болбол атомна проблемые шэнжэлжэ, хүсэндэнь оруулхын түлөө айхабтар ехэ һаналаа табижа, наукын бусад ямаршье асуудалнуудта орходоо үлэмжэхэн хүсэ, зөөри гаргажа байһан үе байнабшуу.

Манай советскэ наука ба эрдэмтэдшье энэ хүсые хэрэглэхэ асуудалые гол болгон шэнжэлжэ, энэ талаар шэнэ нээлтэнүүдые түйлажа байһан үетэй. Жэшээлхэдэ, физикэ-математикын наукын доктор Жданов Александр Павлович болбол атомуудай ядрое задалан һалгааха шэнэ арга олохын тула бром ба мүнгэнэй ядрое космическа элшэ туяанай хүсөөр задалан һалгааһан байна. Энэ хадаа тон шэнэ ба угаа удхашанартай амжалта мүн.

Эдэ бүгэдэ проблемэнүүдые шиидхэхэ, наукын шэнэ амжалтануудые арад зоной ажабайдалай, амидаралай эрилтэнүүдые хангаха ябадалда зорюулха хэрэгтэй байна гээшэ.

Манай социалистическэ гүрэндэ наука ба эрдэмтэдэй хүдэлмэри тусгаар хүндэтэй байдаг, тэдэнэй эрдэм ухаанай амжалтанууд тон ехээр сэгнэгдэжэ, бүхы хэрэгтэй туһаламжанууд үзүүлэгдэдэг байна. Тиимэ тула, наукын шэнэ шэнэ нээлтэнүүд арадай ажахыда зорюулагдана. Манай большевистскэ парти ба тэрэнэй сэсэн мэргэн вождь нүхэр Сталин болбол советскэ наукын дэбжэхэ тухай түйлай ехэ анхаралаа табина.

Эрдэм ухаанай хүдэлмэри эрхилэгшэд, наукын түлөөлэгшэд тухай нүхэр Сталин тон үндэр сэгнэлтэ үгэһэн байна: «Манай интеллигенци наука ба техникын талаар урдань үзэгдөөгүй шэнэ шэнэ амжалтануудые түйлахын түлөө ехэл зорилготойгоор урагшаа ябажа, мүнөөнэй наукые улам саашань хүгжүүлжэ, наукын түйлаһан амжалтануудые шадабаритайгаар хэрэглэжэ, Улаан Армиингаа зэбсэгтэ хүсыень һайжаруулна, советскэ интеллигенци болбол өөһэдынгөө творческо ажалай хүсөөр дайсанаа дараха ябадалда юугээршье сэгнэшэгүй ехэ туһа бидэндэ үгэһэн байна».

Советскэ наукын эрдэмтэдэй түйлаһан амжалтануудые манай парти ба правительство тон ехээр сэгнэжэ, тэдэнэй эрхимүүдтэ социалистическэ ажалай Геройн нэрэ олгодог ба правительствын дээдэ шагналаар шагнадаг байна. Жэшээлхэдэ: 20 ехэ академигүүд социалистическэ ажалай Герой болонхой, 96 ехэ эрдэмтэд Ленинэй орденоор шагнагдаһан, 22 хүниинь «Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай» хоердохи шатын орденоор шагнагданхай, 373 эрдэмтэд «Ажалай Улаан Тугай» орденоор шагнагдаа, 424 эрдэмтэд «Хүндэлэлэй тэмдэгэй» орденоор шагнагдаба, 277 эрдэмтэд медальнуудаар шагнагдаһан байна.

Энээнһээ гадна научна ба творческо хүдэлмэридэ тусгаар шалгаржа гараһан эрдэмтэд ба конструкторнуудта Сталинска шангууд олгогдодог байна. Жэшээлхэдэ, гансахан 1943—1944 онууд соо 779 хүн өөһэдынгөө творческо хүдэлмэридэ тусгаар ехэ амжалта түйлаһан тула Сталинска шангуудта хүртэһэн байна. Һаеын үедэ Сталинска шангуудта тон олон хүнүүд хүртэбэ.

Мүн баһа наукын хүдэлмэришэдэй ба дээдэ һургуулинуудта хүдэлжэ байһан эрдэмтэдэй салин хүлһые ехэ болгожо, тэдэнэй байдалые һайжаруулха тухай манай правительство тусгаар тогтоол гаргаһан байна.

Парти ба правительствынгаа эды ехэ оролдолгын ашыень харюулжа, манай советскэ наукын эрдэмтэд, профессорнууд, конструкторнууд, инженернүүд, агрономууд, дунда ба дээдэ һургуулиин һургагшанар болон бусад тусхай мэргэжэлтэд бүгэдэ улам эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ, арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэбые эрхим һайн шанартайгаар саг болзор соонь бэелүүлхэ хэрэгтэ тон ханамжатайгаар хабаадалсаха еһотой ба хабаадалсажашье байһаниинь эли байнабшуу.

«Хэрбээ бидэнэр өөһэдынгөө эрдэмтэдтэ еһотой һайнаар туһалаа һаамнай, эдэнэр манай ороной газаа тээ наукын түйлаһан амжалтануудые хүсэхэһөө гадна, урдань орохо байһаниинь дамжаггүй гэжэ һанабаб» гэжэ нүхэр Сталин хэлэһэн байна. Эдэ гайхамшагта үгэнүүдые хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ ябадал хадаа манай советскэ наукын эрдэмтэдэй энэ үдэрэйн гол шухала зорилго болоно.

Шэнэ табанжэлэй түсэб соо автономно ба союзна республикануудай ажахые дэбжүүлхэ тухай ехэхэн һанал табигданхай. Мүн баһа манай Бурят-Монгол республикын ажахын ба культурна байгуулалтань мүнөө байгшаһаа ханигүй урда ороторoo дэбжэхэ түсэбтэй. Энэ хэрэгтэ манай республикын эрдэмтэд ба мэргэжэлтэдэй хүсэн айхабтар шухала үүргэ дүүргэхэ уялгатай. Ургасые һайжаруулха, малажалые ехээр хүгжөөхэ, үйлэдбэриин газарнуудые олошоруулха ба шэнэ техникын хүсөөр ажалладаг болгохо, бурят-монгол арадай түүхые зохеон байгуулха, бурят-монгол хэлэнэй ба литературын асуудалнуудые зохеожо, хүсэндэнь оруулха г. м. ехэхэн шухала ба харюусалгатай зорилгонууд табигдаха байна гээшэ. Эдэ зорилгонуудые хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ ябадалда манай республикын бүхы ажалшад айхабтар эдибхитэйгээр оролсохо үүргэтэй.

Энэ шэнэ табанжэлэй түсэбөөр наукын урда ехэ ба хүндэтэй зорилгонууд табигданхай. Эдэ зорилгонуудые дүүргэлгэ хадаа бүхы эрдэмтэдэй нангин уялгань мүн.

Д. МИЖИДОН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мысовско загаһанай заводой загаһа агнаха бригадын бригадир Зорин Василий Дмитриевич.

И. Красавцевай фото.

Редакцида ерэһэн бэшэгүүд.

ХҮДЭЛМЭРИДӨӨ ХАНАМЖАГҮЙ ИЗБАЧ

Сэлэнгын аймагай Доодо-Бухэнэй сомондо Кировэй нэрэмжэтэ ба «Улаан Октябрь» гэжэ хоерхон колхозууд ородог юм. Энэ сомондо избачаар нүхэр Шишмаревые томилһон байна. Энэ нүхэр ажалшадай дунда культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулха иимэ нангин ба харюусалгатай хэрэгтэ хойрог нобшоор хандадаг дээрэһээ өөрынгөө уялгые дүүргэнэгүй. Үбһэ хуряалгын халуун хаһа соо нүхэр Шишмарев бригаданууд ба фермэнүүд дээгүүр ябажа агитаторнуудта заабаринуудые үгэдэггүй. Дайшалхы хуудаһанууд ба ханын газетэнүүдые гаргахадань туһалха байһан аад, нүхэр Шишмарев хадаа үбһэ хуряалгын үедэ Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо огто үзэгдөөгүй юм. Харин нүхэр Шишмаревые «Улаан Октябрь» гэжэ колхоздо байдаг хадань тэндэ харагдаагүй гэхэ аргагүй болоно. Нүхэр Шишмарев салин абаад лэ, ямаршье хүдэлмэри хэдэггүй миин хэбтэнэ. Иимэ ябадал советскэ еһондо таарахагүй ушар болоно. Сомоной соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Батуев Шишмаревой юушье хэдэггүйе мэдэжэ байгаад ямаршье хэмжээ абахагүйнь гайхалтай гээшэ.

УБУКУНСКИЙ.

Оролдосогүй хүтэлбэрилэгшэд

Яруунын аймагай Сосново-Озерск сельсоведэй уншалгын байшан ямаршье хүдэлмэри ябуулдаггүй, суургатай байдаг болоһоор хоер һара болобо. Уншалгын байшангые даагша нүхэр Д. Чимитов хүдэлмэридөө хайша хэрэгээр хандана. Тэндэ байһан радиоприемник нүхэр Чимитовэй гэмээр эбдэршэһэн байна. Захигдаһан газетэнүүдээ байшан соогоо уншаха ябадал эмхидхээгүй дээрэһээ тэдэниинь ороһон гараһан хүнүүд абажа, тамхинай саарһан болгодог юм.

Үбһэ хуряалгын үедэ уншалгын байшан хадаа газартаряалангай бригаданууд дээрэ агитационно-сүлгууламжын хүдэлмэри ябуулха еһотой байһан аад, нүхэр Чимитов Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо (Укыр) ошоод, үнинһөө хойшо миин лэ хэбтэжэ байха юм.

Сосново-Озерскын сельсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр Шаповалов уншалгын байшангай хүдэлмэридэ һонирхоногүй. Уншалгын байшангай ба клубуудые даагшадтай нэгэшье зүблөөн, семинар ба хөөрэлдөөн хэгдэдэггүй байна.

Аймагай культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин таһаг (даагшань нүхэр Бурдуковский) арад зониие болбосон байдалтай болгохо асуудал тушаа ямаршье оролдолго гаргадаггүй байха юм.

В. БАЙБОРОДИН.

Воскресник үнгэргэгдэбэ

Баунтын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхознигууд силос даралга дээрэ воскресник үнгэргэбэ. Энэ воскреснигтэ Амалатска сельсоведэй ба сельпогой 67 хүдэлмэришэд хабаадалсаба.

Тэдэнэр 50 кубсметр силосно нүхэ малтаһан ба 400 центнер силос дараһан байна.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэн

1945—1946 оной һуралсалай жэлэй дүүрэхэтэй хамта, манай республикын һургуулинууд һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулжа захалһан юм. Һүүлэй мэдээгээр Торийн аймагта 12 эхин һургуулинууд заһагдажа дүүрээд, һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэн болгогдобо.

Тэрэшэлэн 2 хүсэд бэшэ ба 1 дунда һургуулинуудай заһабаринь һаяар дүүрэхээ байна.

МЫСОВЭЙН ЗАГАҺАНАЙ ЗАВОД ТҮРҮҮЛҺЭЭР

Дамжуулгын Улаан тугта Мысовэйн загаһанай заводой коллектив (директорынь нүхэр Карнаков) энэ үнгэрһэн июль һара соо социалистическэ мүрысөөндэ эдибхитэйгээр хабаадалсажа, ажалай үндэр бүтээсэнүүдые туйлаба гэжэ манай корреспондент мэдээсэнэ.

Бүхы загаһашадай дунда агитационно-ойлгуулалжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа, мүн түрүү бригадануудай болон эрхим загаһашадай дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгон тус заводойхид июль һарын загаһа барилгын түсэбые 193 процент гүйсэдхэн, загаһашадай дунда эзэлһэн алдарта һуурияа алдаагүй.

Июнь һарын социалистическэ мүрысөөнэй дүнгэй еһоор тус заводой коллектив БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй Обкомой дамжуулгын Улаан туг абаһан юм. Теэд тэрээнээ мүнөөшье бүхөөр бариһаар.

Мүнөө энэ заводой коллектив туйлаһан амжалтануудаа саашадань бэхижүүлхын түлөө улам һайнаар ажаллажа байна.

Эрхимээр ажаллана

1946 оной түсэбые үлүүлэн гүйсэдхэхын түлөө Хориин аймагай промкомбинадай хүдэлмэришэд өөһэд хоорондын мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэн юм. Тэрээнэй ашаар стахановецуудай ба түрүүшүүлэй тоо үдэрһөө үдэртэ олошорно. Тэдэнэр даалгабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэнэд. Жэшээлхэдэ, нүхэр Дашиев 115—120 процент дүүргэжэ, түрүүшүүлэй зэргэдэ ябана. Сабхи оедог мастер Татауров үдэрэйнгөө даалгабарие 120 процент эрхим шанартайгаар дүүргээд бэшэ нүхэдтөө жэшээ харуулна.

Тэрэшэлэн тус аймагтахи Энгельсын нэрэмжэтэ промартелиин хүдэлмэришэд мүн лэ ажалай габьяа харуулна. Нүхэд Степанов, Ситникова, Баранова гэгшэд үдэрэйнгөө даалгабарие 110 процент хүртэр гүйсэдхэнэ.

Курс нээгдэбэ

Яруунын аймагай военкомат сельсоведүүдэй сэрэгэй учетно столые даагшадай курс нээбэ. Курсда һурагшад сэрэгэй бүгэдэниитын уялга ба сэрэгэй учедые гуримшуулха тухай һуралсаха байна.

Шофэрнуудай курс

Осоавиахимай центральна Соведэй дэргэдэхи автомотоклуб шофернуудай 6 һарын курс нээбэ. Энэ курсда хамта 50 хүн һуралсана. Һурагшад «ГАЗ-АА» гэжэ автомашиные шудалха юм.

УРИН ИЛДАМ ЗАН ТУХАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

Нэгэтэ городской сад соо хоёр хани хүбүүд таримал сэсэгүүдэй хажууда байһан һандали дээрэ һуугаад, урин илдам зан тухай хөөрэлдэжэ захалба.

— Урин илдам зантай ябахын тулада: „һайн болыт", „пожалуйста" гээд ходо хэлэжэ байха хэрэгтэй—гээд Серёжа хэлэнэ.

— Баһа „Баясхалан хүргэнэб" хүргэхэдэ болоно гээд Петя нэмэбэ.

— Хөөрэлдэжэ байхадаа мэһэлзэжэ байха ушартай—гээд Серёжа үргэлжэлүүлнэ—тиибэл хөөрэлдэжэ байһан хүндэшни таатай зохид байхал.

— Тиигэжэ байхадаа үлэ-мэдэг дохижо байбал бүри һайн байхал даа,—гээд Петя заһажа хэлэнэ,—энэ хадаа гоё һайхан хөөрэлдөөн болохо ба нэбшуу.

— Тиимэл даа, урин илдам зантай байха гээшэ балай сэрхэ бэшэ байгаа юм байна.

— Зоригоо табяад байбал хамаг юумэ бүтэхэл байха—гээд Петя зүбшөөрбэ.

— Би хэзээшье урин илдам зантай ябахаб!—гээд Серёжа мэдүүлбэ—Теэд ши яахабши?

— Бишье баһа тиихэб гээд,—Петя халуунаар харюусаба.

Эдэ хоёр хани нүхэдэй урин илдамаар байха тухай хөөрэлдэжэ һуутарынь, үхибүү тэбэрһэн эхэнэр һандалиин хажууда ерээд аягүйрхэһэн хэбэртэй зогсошобо. Эдэ хүбүүдэй хажууда нюдэнлөө шэлтэй үшөө нэгэ хүн зэргэлжэ һуугаад газетэ уншажа байһан хадань, тэрэ эхэнэрэй һууха газар байгаагүй бэлэй.

Энэ эхэнэр саашаа болоногүй гэжэ харамсаараа:

— Та хээтэй нэгэ бага саашаа зайлажа, һайн болыт, эндэ байхадаа таримал сэсэгые һүүдэрлэжэ байналта...—гээд Серёжа тэрэ эхэнэр тээшэ хандажа хэлэбэ.

— Буруулби,—гэжэ тэрэ эхэнэр дуугараад, нэгэ бага саашаа ошожо зайлаба.

— Баясхалан хүргэнэб,—гэжэ Петя урин илдамаар миһалзаад толгойгоо дохибо. Серёжа тээшээ эрьелдэһэн бэеэрэ мүнөөхи урин илдам зантай ябаха тухай хөөрэлдөөгөө үргэлжэлүүлхэ гэжэ байтарань, тэдэнтэй зэргэлээд һууһан нюдэндөө шэлтэй хүн гэнтэ һууриһаан бодоһон бэеэрээ үхибүү тэбэриһэн эхэнэр тээшээ хандаал:

— Минии һуурила һуугты. Элэ хүбүүд балай һүбэлгэн бэшэ хэбэртэй байна—гэбэ.

Тиигээд хажуудаа һууһан нүхэд тээшээ хараһан бэеэрээ:

— Бүдүүлиг байнат!—гээд дуу гараба.

Хани нүхэд хоюулаа нюур нюураа харалсаба.

— Юундэ тиигэжэ хэлэбэ гээшэб?—гээд Серёжа шэбэнэжэ асууна—бидэнэр энэ эхэнэртэй угаа урин иладамаар хөөрэлдэһэн байгаалди.

— Бүри юушье ойлгоногүйб,—гэжэ Петя харюусана.—Би тэрэ эхэнэр тээшэ хаража энеэбхилээд „баясхалан хүргэнэб..." гэжэ хэлээ бэлэйб.

— Урин илдам байха тухай тиимэ һайнаар эхилһэн хөөрэлдөөгөө дүүргээд, эдэ хоёр хүбүүд халаа тэрэ нюдэндөө шэлтэй хүн бидэнние яахадамнай бүдүүлиг байнат гэжэ хэлэбэ гээшэб гэжэ тон ехээр бодолгото болоһон байгаа.

Н. Тарасов.
(„Пионерскэ правдаһаа" абтаба).

Лекцинүүдые бэлэдхэжэ байна

ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой лекторскэ бүлэг городой интеллигенцидэ уншагдаха лекцинүүдые бэлэдхэжэ байна.

«Национальна асуудалай талаар Ленин ба Сталинай һургаалнууд» гэһэн лекци историческа наукын кандидат нүхэр Шоткинова гэгшэ бэлэдхэжэ байна.

Бусад лекторнүүд ондо-ондоо темэнүүдээр лекцинүүдые бэлдээ. Бэлэдхэһэн лекцинүүдынь городой парткабинет соо уншагдаха юм.

Эдир залуушууд аянда ябаад ерэбэд

Улан-Удын пионернүүдэй байшангай эдир залуушуудай кружогой эрхилэгшэ биолог Макаровай хүтэлбэри доро туристын аянда ябаһан 31 пионернүүд һаяхан город бусажа ерэбэ.

Тэдэнэр Улан-Удэ, порт Байкал, Лиственичная гэжэ тосхон, Усть-Баргузин гэһэн маршрутаар 25 үдэр ябаха зуураа, Байгал нуурай гоё һайхан булангуудые үзэһэн ба Байгалай загаһашадта 2 һонирхолтой концерт харуулба.

Лиственичная гэжэ тосхондо манай поинернүүд Иркутскын аяншан багашуудтай уулзажа, волейболоор наадаһан байна. Мүн Лиственичнэдэ байгаа научно-шэнжэлэлгын Лимнологическа станциин директор профессор нүхэр Д. Н. Талиев гэгшэтэй уулзажа, Байгал нуур тухай тэрэнэй хөөрэһэн рассказуудые һайшаан шагнабад.

Гадна, пионернүүд элдэб сэсэг ногооной зүйлнүүдые суглуулаа. Уран зураашад Байгалай байдалые харуулһан зурагуудые хэһэн байна.

Дулаан байранууд

Закаменай аймагай Хамниин сомсоведэй Молотовой нэрэмжэтэ колхоз адуу малай дулаан байрануудые барилгын хүдэлмэрие ябуулжа байна.

Мүнөө 200 толгой хониной багтаха аятай дулаан байра баригдахаһаа гадна, 150 толгой моридой багтаха конюшни барижа дүүргэхэнь.

Фельетон

РЕДИСКЭ НАЙМААТАЙ ГОРОД ОШООД...

Хамар Дабаан гэдэг хангай уулын хаяаһаа Бүхэн голой уһан харьялан бурьялан урдажа байба. Тэрэнэй эрьедэ тогтоһон Кировэй нэрэмжэтэ колхозой конторын үүдэн нээлтэтэй. Тэндэ хүн зон орожо гаража л байна.

Оршон тойрон байһан сабшалан хадалан дээрэһээ сэсэг набшаһанай үнэр анхилна. Зунай сагай үглөөгүүр эртэ түнхалаг агаараар амисхаалан ябаһан хүнүүд сабшалан дээрээ ошохо гэжэ хажуур тагмуур бариад, сүлөө-тухагүй хэбэртэй иишэ тиишээ гэшхэлнэд.

Тэдэнэй дундуур нэгэ залуухан хүн бултанһаа яаралтай ябажа байна. Шиг шарайень харахада айхабтар мэгдэнги хэбэртэй. Тиижэ ябатараа тэрэ залуу хүн:

—Эй нүхэр, хэлыш—хэды час боложо байна гээшэб?—гэжэ тэндэ ябаһан нэгэ хүнһөө асууба.

—8 час, 14 минута! гээд тэрэнь шууд харюусаба.

—Та хайша ошохоео яаража, саг асуубат?

—Би гү? Би—колхозойнгоо редискэ наймаалхаяа Улан-Удэ городто ошохомни. Поездһоо хожомдоно гүб гэжэ яаранаб?—гээд мүн лэ мэгдэнгеэр сэхээ хэлэбэ.

Удангүй мүнөөхи хүбүүмнай хажуудаа үшөө нэгэ хүнтэй сугтаа 8 мэшээг редискэ тээгээд, түмэр замай станци тээшэ галдюулба...

Тэрэ һамбаанда колхозой конторо соо түрүүлэгшэ Будажаб Банзаракцаев ба парторг Д. Н. Будаев гэгшэдэй хоорондо иимэ хөөрэлдөөн боложо байгаа һэн.

—Мүнөөхи редискэ наймаалха хүнүүднай город ошоо гээшэ гү?

—Һая мордобол даа.

—Одоошье мүнгэтэй болохомнай байна.

—Хари, тиихэ юм албдаа. Теэд Дашанима, үглөөдэр город ошохо болоош,—гээд түрүүлэгшэнь парторг Будаевта хэлэбэ.

—Юундэ?

—Үгы яагааб даа, редискэ худалдажа, тэрэ мүнгөөр машинын запас частьнуудые абаха гэжэ хөөрэлдөө бэлэйбди! Хэдыдээ мартанаш даа...

Үглөөдэрынь парторг Будаев баһа поездло һуугаад, Улан-Удэ мордоһон байгаа.

Иигэжэ Кировэй нэрэмжэтэ колхозһоо гурбан хүн редискэ наймаалжа, артельдээ хэрэгтэй юумэ сархаяа город ошоһон юм ха.

Хожомынь, гурба—дүрбэ хоноод байхада, колхозой конторо соо мүнөөхи залуу хүмнай городһоо бусажа ерээд һуужа байба. Хараха янзада: уруу дуруу хэбэртэй. Энээнтэй сугтаа город ошолсоһон хүншье эндэ байлсана.

—Зай Һамажаб, хэр ябажа ерээбши? —гээд түрүүлэгшэнь нилээдгүй анхарэн асууба.

—„Урагшагүй хүндэ—ухаагүй ноён" гэдэг шэнги, та намайе орой бүтэхэгүй юумэлэ эльгээһэн байбат.—гэжэ гомодолтойгоор эхилээ.

—Юун болооб гэнэш? Би бүри ойлгоногүйб...—гээд түрүүлэгшэ Банзаракцаев бага зэргэ зандаал, шэрүүнээр асууба.

Тиихэдэнь тэрэ хүбүүн түрүүлэгшын урдаһаа сэхэ харахаяа дальдарһан хэбэртэй уруугаа хараад иигэжэ хэлэнэ:

—Бидэ хоёр редискэеэ тээгээд, поездоор ошоходоо 57 түхэриг түлэжэ билет абаабди. Улан-Удэ хүрөөд, станци дээрэһээ байрадаа хүртэр морёор ошоһоной түлөө—105 түхэриг үгөөбди. Тэндэһээ базаар хүргэр—40 түхэриг; баһа лэгнүүр болоод худалдаха газар абаһанай түлөө—125 түхэриг; хоёр үн гурбан хоног соо городто байһанай түлөө байрынгаа эзэндэ—60 түхэриг; дахяад поездо һуужа, сэргээ бусажа ерэхэдээ—мүн 28 түхэриг түлөөбди.

—Тиихэдээ хэды түхэриг гаргаша болоо гэхээ һанаа хүмши?—гээд түрүүлэгшэнь асууба.

—Бултадаа 416 түхэриг болоол даа..

—Зай, хэр ехэ мүнгэнэй юумэ колхоздоо абаабта?

—Үгы юун абтаха һэм даа.. Үшөө 25 түхэригэй гарзада ороод ерээбди!—гэбэ.

—8 мэшээг овощь наймаатай город ошоһон аад, колхоздоо юушье абангүйгөөр, харин гарзада ороообди гэхэдээ, юу хэлэнэ гээшэбта!?

—Нээрээшье тиигээлди. Хамта 390 түхэригэй наймаа хээд, 416 түхэриг гаргаабди,—гээд Һамажабай нүхэрынь нэмэжэ хэлэбэ.

—Тиимэ тиимэ. Үнэнш һаатнай, энэ документнууд нэ,—гээд Һамажаб өөрөө олон эреэн-маряан саарһа гарбайһан байгаа.

Тиихэдэнь түрүүлэгшэ Б ракцаев иимэ урагшагүй я хэгдэбэ гэжэ мүнөө һая ойлго урмаа хухарһан янзат столой саанаһаа болохо һанаа алдаһан бэеэрээ, га шье харангүйгөөр газаашаа жа ябашоо.

Редискэ наймаатай город ерэһэн тэдэ хоёр хүн бэе бэе нюур харалсаад, мүн лэ гэлсэһэн хэбэртэйгээр дээрэһээн бушуухан болобо.

Эдэ гурбанай иигэжэ хөө хые эндэ шагнажа байхад талаараа энеэдэтэйшье, галаараа дураа гутахаар ба. Ушар байдалынь һони мэдэн гэхэдэ, иимэ юумэ бо байгаа. Кировэй нэрэмжэтэ хозһоо редискэ наймаатай ошоһон эдэ хоёр хүнүүд улаан „аянда" ябажа бай ногоон овощиин шанарыень һан байха юм. Тиимэ халаа дээрэ наймаань гүйжэ уг ехэнхи редискээ минитээр дажа, үреэд бусаһан байгаа.

Энээн дээрэһээ хараад үз Кировэй нэрэмжэтэ артелиин нүүдэй бүхэли жэл соо ажа ургуулһан огородһоо абта мэшээг редискэ артельдээ шье олзо үгэнгүй талала Тэрээнһээ гадна, мүлөө хүдэлмэриин халуун сагта гурбан хүн тэрэнэй хойноһо жа, 4—5 үдэртэ городоор колхоздоо нэгэ мүнгэнэй хэбэгүй. Теэд, тэдэнэр саб дээрэ гаража хүдэлбэл, энэ үдэр соо хэды шэнэ ехэ хэхэ бэлэй!

Зарим нэгэн колхозо гын бодолгогүй үлүү ябада дэжэ, колхозой ажалда бага уршаг татадаг байха юм. Тэ болюулжа, колхозойнгоо шаламар бэрхээр ба ашагта һитайгаар эмхидхэн ябуулжа ха саг тулаа гэжэ һанагдан

Лубсан Ри
Вас. Гал

Футбольно матч болобо

Паровоз-бүтээлгын заводой стадион дээрэ һаяхан «Локомотив» ба гүрэнэй заводой футбольно командануудай уулзалга болобо. Футбольно матч харахаар 1000 гаран сугларба.

Һүүлэй дүнгөөр гүрэнэй заводой команда 4:3 гэһэн тоотойгор шүүбэ.

Үни сагта үхэһэн айхабтар томо амитанай һоео олдобо

Оро үсхэбэрилхэ Пустерецкэ совхозой директор (Камчатка) Макиенко оронуудайнгаа һүрэгүүдые тойрожо ябатараа Пустой гэжэ голой эхиндэ метр хахад сагаан яһа олоһон ба тэрэнээ областной музейдэ тушааһан байна. Тон наринаар шалгажа үзэһэнэй һүүлдэ—энэ яһан болбол үни сагта үхэһэн айхабтар томо амитанай һоеогой хухархай гээшэ гэжэ элирүүлэгдэһэн байха юм.

Летчик хэр холо харадаг юм?

Дунда зэргын бэетэй хүн тэгшэ газар дээрэ байхадаа 2, 5 километр холые харадаг. Далайн уһанһаа 30 метр дээшээ гараһан хүн 4, 5 километр холые хараха байна. Теэд 100 метр өөдөө агаарта ниидэн гараһан летчик 150 километр хараха юм. 2.000 метр ниидэжэ гарахадань 400 километр харагдаха болоно.

Томск шадар түмэр руда олдобо

ТОМСК, августын 5.(ТАСС) руун Сибириин геологическа лениин геолог нүхэр Пшени гэгшэ Томск шадарта түмэр дагай ехэ булашые олоһон Эндэ олдоһон рудагай 40 шахуунь түмэр болоно.

Минеральна үтэгжүүл түрүүшын парти

ДНЕПРОДЗЕРЖИНСК, тын 5. (ТАСС). Тус городто гэ томо предприяти нэмэгдэбэ на тукова завод һэргээн бодж жо ашаглалгада үгтэбэ. Мине үтэгжүүлгын түрүүшын парти хэгдээд байна.

ЖЭШЭЭ АБАМААР БИБЛИОТЕКАРЬ

Богдарино болбол багахан тосхон юм. Энэ хадаа Баунтын аймагай центр болоһон байна. Тэндэ һуудаг зониинь хадаа гол түлэбтөө советскэ эмхи зургаануудай албахаагшад, ажаүйлэдбэриин ба кустарна олзоборинуудай жэжэхэнүүд предприятинуудай хүдэлмэришэд болон колхознигуудһаа бүридэнэ. Хэрбээ таанар Богдарино тосхондо анха түрүүн ерээд районно библиотекын хаана байһанние мэдэхэгүй дээрэһээ, тэндэ һуудаг хүн зонһоо асуугаа һаатнай, хэншье таанадта замыгнай заажа үгэжэ шадаха байна.

Яахадаа энэ библиотека олоной дунда мэдээжэ ба хүндэтэй болоно шадаа гээшэб?

Тэрэнние мэдэхын тула энэ библиотекэдэ нэгэшье оробол таанар энэ асуудалда гүйсэд харюу олохо байнат. Энэ библиотека соо номойнь байдаг газар ба уншалгыншье зал тон арюун сэбэр ба жэшээтэ һайн гурим байдалтай юм. Библиотекын дотор ханануудынь табанжэлэй түсэб тушаа тон гоё һайханаар найруулагдаһан плакадууд ба лозунгнуудаар шэмэгдэһэн байха юм. Номойнь ветринэдэ Маркс, Энгельс, Ленин, Сталинай зохеолнууд, агууехэ эрдэмтэд тухай ба бусад олон номууд табигдаһан байдаг. Мүн номойнь таһаг дээгүүр ородой полководецууд, Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай геройнууд тухай ба олон ном дэбтэрнүүд табяатай байдаг.

Энэ библиотекын уншалгын зал соо уншагшадта зохистой һайн байдал олгохын, тэдэнэй бүхы хүсэлнүүдые гүйсэд хангахын тула халуун анхарал оролдолго гаргадаг байһаниинь эли тодоор харагдана.

Богдарино тосхоной библиотека болбол уншагшадай һонирходог бүхы ном дэбтэрнүүдые олохо ба шухала тайлбаринуудые абаха үнэхөөрөө культурна гуламта боложо шадаа. Эндэ библиотекые даагша нүхэр Козулинагай бүхы томо ба жэжэшье хэрэгүүдтээ ханамжатайгаар хандажа байдагынь эли тодоор харагдаха байна. Библиотекэ болбол мүнөө үедэ 14 мянган хэһэг номтой ба 2 мянган уншагшадтай юм.

Энэ библиотекэ уншалгынгаа залда түсгаар анхаралаа табидаг байна. Эндэ ямар нэгэн дуратай асуудалдаа харюу абахые хүсэһэн хүндэ ном, газета ба журналай статьянуудые заажа, гүйсэд харюу үгэдэг юм. Мүн энэ библиотекэ соо тон һонирхолтой элидхэл, лекци уншагдахаһаа гадна, уншаһан номуудаа зүбшэн хэлсэхэ уншагшадай литературна-шүүмжэлгын конференцинүүд үнгэргэгдэдэг байна. Энэ библиотекэ соонь 30—40 хүн нэгэн доро һуужа, һонирхоһон ном дэбтэрээ уншаха аргатай байна. Уншалгын залай хананьМаркс, Энгельс, Ленин, Сталинай портредүүдээр ба географическа картанууд болон плакат, лозунгнуудаар гоё һайханаар найруулан шэмэгдэһэн байна. Номойгоо ветринэнүүдые шэнэ гараһан номууд ба элдэб шухала ой гүйсэһэндэ зорюулагдаһан номуудай выставкэ эмхидхэхэ хэрэгтэ хэрэглэдэг байха юм.

Уншалгын зал үдэр бүри үдэшын 7 чаһаа 10 час 30 минута хүртэр хүдэлмэрилдэг. Жэл соо энэ библиотекэдэ 4880 уншагшад ороһон байна. Библиотекын номой фонд газетэ, журнал, справочнигууд, Маркс, Энгельс, Ленин, Сталинай зохеолнууд, Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайн тухай литературанууд, естествознани, колхозно байгуулалта ба хүдөө ажахы, искусство ба хизаараа шэнжэлхэ тухай элдэб олон ном дэбтэрнүүдээр хангагданхай. Гадна олондо мэдээжэ уранһайханай литературанууд ба учебнигүүд олонтой байха юм.

Амаралтын үдэрнүүдтэ, мүн элдэб һайн үдэрнүүдтэ элидхэл, лекци, литературна вечер, уншагшадай конференци гэхэ зэргын олониитын хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдэдэг юм. Библиотекэ болбол наһа гүйсэһэн уншагшадта зорюулжа энэ жэлдэ 58, хүүгэдтэ 30 уранһайханай уншалгануудые эмхидхээ. Мүн уншагшадай 4 конференци, 4 литературна вечер, 20 элидхэл, 15 лекци үнгэргэгдэһэн байна. Библиотекын эмхидхэгдэһэн вечернүүд хадаа эндэхи зоной дунда ехэ һонирхолтойгоор үнгэрдэг юм. В. Василевскаягай «Һолонго» гэжэ ба бусад уранһайханай зохеолнуудаар үнгэргэгдэһэн конференцинүүд хадаа залуушуулые тон ехээр һонирхуулһан байгаа. Лекци ба элидхэлнүүдэй темэнь элдэб олон янзын байдаг. Библиотекэһээ холо һуудаг колхознигууд, албахаагшад ба хүдэлмэришэдые ном дэбтэрээр хангахын тула аймаг доторонь 17 нүүдэл библиотекэнүүд хүдэлмэрилнэ. Тэдэ библиотекэнүүд хадаа 5200 хэһэг ном дэбтэрэй фондтой юм. Уншагшадта туһалхын зорилгоор ямар ном уншабал зохистой һайн байха тухай литературын список библиотека соогоо үлгэдэг байна.

11 жэлэй турша соо энэ библиотекые коммунистка Прасковья Ильинична Козулина даажа байдаг ба аймаг соогоо тон ехэ хүндэтэй болоһон байха юм. Нүхэр Козулина эрхим шадабаритай эмхидхэгшэ ба хүтэлбэрилэгшэ юм.

Прасковья Ильиничнагай үни удаан саг соо эсэшэгүй хүдэлмэрилһэнэй ашаар библиотекэмнай үнэхөөрөө культурна центрнүүдэй нэгэн боложо шадаа гэжэ эндэхи уншагшад хэлэдэг байна. Библиотекэ хадаа өөрынгөө хүдэлмэридэ эдэбхитэй уншагшадые олоор хабаадуулдаг юм. Тэдэ эдэбхитэй тоодо багшанар, һурагшанар, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадагшад, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд ба бусад ороно.

Библиотекын коллектив хадаа өөрынгөө хэрэгтэ тон дуратайгаар хандадаг ба эбтэй һайнаар хүдэлмэрилдэг байна.

Иимэһээ манай республикын аймагуудай библиотеканууд хадаа нүхэр Козулинагай хүдэлмэриин дүй дүршэлые халан абаха ёһотой болоно.

Н. ШМАКОВ.

Радиогоор жолоодогдодог американска самоледуудай тренеровочно ниидэлгэ

НЬЮ-ЙОРК, августын 8. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондентын Мьюрокһоо (Штат Калифорния) мэдээсэһэнэй еһоор американска армиин радиогоор жолоодогдодог „Ниидэдэг хэрэм" Б-17 типын хоер самолеуул американска армиин Мьюроклохи агаарай сэрэгэй хүсэнүүдэй база дээрэ һаяхан бууба гэжэ мэдээсэнэ. Тус самолеуул Хильоһоо (Номгон далайдахи Гавая гэжэ арал) ниидээд тус бүри нэгэ нэгэ самоледоор үдэшэгдэжэ, тэдээнээр жолоодуулагдаһан байна. самолеуул 3 840 километр Энээгээрээ 15 час 40 ми турша соо радиогоор жол додог самолеуудай мүнөө хи рекордые дабажа гараба соо 240-һөө 264 километр түргэнөөр ниидэбэ. жэшээгээр 2.000 метр ниидэһэн байна. Калифо эрье шадар радиогоор жол додог самолеуудай нэгэ утаата бомбые экспреме зорилготойгоор хаяһан бай

Лондондо гэмтэ ябадал хэлгэн олошоржо байна

ЛОНДОН, августын 8. (ТАСС). 1945 оной турша соо Лондондо хэгдэһэн гэмтэ ябадалнууд тухай Скотланд—ярд гэдэг английска полициин управлениин начальник Гарродьд Скотт гэгшын элидхэлэй удхые Рейтер агентство дамжуулна.

Скотт гэгшэ үнгэрэгшэ жэлэйхитэй жэшээлхэдэ гэмтэ ябадал хэлгэ нилээдхэн олошорһоние (24,2 процент) заажа, 1945 оной һүүлдэ гэртээ бусахые хүлеэжэ байһан аэл, ямаршье хэхэ ажалгүй американска, канадска ба бусад союзна сэрэгүүдэй алба хэгшэдэй Лондондо байһан ушар энэнэй шалтагаануудай нэгэниинь болоно гэжэ Стотт өөрынгө налые мэдүүлбэ. Английск бусад армиһаа тэрьедэхэ Скотт гэгшын хэлэһэнэй тусхай проблемэ болоһон Тэрьедэгшэд эдеэ хоолой кануудгүй ба бусад докумен гүй байһан дээрэһээ ажа хын тулада хулгай хэдэг б

Скотт гэгшын хэлэһэнэй 1945 он соо 128.954 толгойн ябадалнууд бүридхэлдэ а байна. Харин эдэнэй то ондо—103.804, 1943 ондо— 1942 ондо 93.138 байгаа.

Харюусалгата редактор
Ц. Д. ДАМДИНЖ

РЕДАКЦИИН АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС. Улан-Удэ. Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1-80; зам. редактора—23; ответ секретаря—3-23; отделов: партийной и комсомольской ж сельского хозяйства—3-23 (2 зв): культуры и быта, промышленности и транспорта—4-52; писем трудящихся, внутренней информации и переводов—4-52 (2 зв.); об'явлений—2-64 (2 зв.)

Н—00676. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР. Тираж 100